Nr. 238 Reedel, 25. oktoobril. 19

Neljaskümneskuues aastakäik.

Tuleb iga päew wälja, üksnes mitte pühapäewadel, suurtel pühadel ega kroonupühadel.

Igal kuul ilmub pildidega kaunistatud „Lasteleht".

Toimetuse adress: „Postimehe" toimetusesse Jurjewis; Wene keeli: Въ редакцію газ. „Postimees," Юрьевъ, Лифл. губ.

Toimetaja kõnetund: linna Raekojas, lehe talituses kella 1—2 l.

„Postimehe" talitus ja trükikoda, kus ka muid trükitöösid toimetatakse, on Jurjewis (Tartus) linna Raekojas, sisseminek Suure Turu poolt. Abitalitused: Tallinnas Harju wärawas, Teslon'i majas. Wiljandis Lossi uul., Ellrich'i majas, A. Tõllasepp'a raamatukaupluses. Pärnus Wene kiriku kõrwal, Laane trükikojas. Walgas Moskwa uul., Kronberg'i majas, P. Einer'i apteegi- ja rohukaupluses. Wõrus F. Karlson'i raamatukaupluses. Põltsamaal Th. Tiedt'u raamatukaupluses. Narwas Wakfali uul., Leinbaum'i majas. Abitalituste asemikud: Ruustaku kaupm. C. Treiel ja Mustwees jaamapidaja J. Mill.

Postimees

Tellimisehind on:

Postiga	12	kuu	pääle	5	rubla	—	kop.,	postita	12	kuu	pääle
„	11	„	„	4	„	65	„	„	11	„	„
„	10	„	„	4	„	30	„	„	10	„	„
„	9	„	„	3	„	85	„	„	9	„	„
„	8	„	„	3	„	45	„	„	8	„	„
„	7	„	„	3	„	5	„	„	7	„	„
„	6	„	„	2	„	60	„	„	6	„	„
„	5	„	„	2	„	20	„	„	5	„	„
„	4	„	„	1	„	80	„	„	4	„	„
„	3	„	„	1	„	35	„	„	3	„	„
„	2	„	„	—	„	95	„	„	2	„	„
„	1	„	„	—	„	50	„	„	1	„	„

Wäljamaale 3 korda nädalis saates 7 rbl., iga päew saat

Üksik nummer 3 kop.

Kuulutuste petit-rida 5 kop., lehe eesotsas 2

Kell 11 e. l. ülesantud kuulutused wõiwad weel sellsama Tellida wõib ainult iga kuu 1. päewast alates. Adressi m tuleb 10 kop. maksta ja wana adress ülesanda. Saamata saadab lehe talitus ainult siis maksuta järele, kui nende te jooksul pärast numbri ilmumist postile on pandud.

„Astawus" St. Peterburis.
Глазовская ул. 27.
Pühapäewal, 27. oktoobril s. a.
II. Rahwalik ettelugemine.
Dr. P. Hellati poolt.
Hakatus kell 4 pääle lõunat.
Sisseminek hinnata.
38 Pidutoimekond.

Keel ja meel.

II.

Kui meil aga siisgi haritud ringkondades nii palju ülejookfikuid on, siis tuleb põhjuseid mujalt otsida. Ehk wõtame ühe näituse elust, siis leiame waheft wastuse.

Kuskil kodus oli majaisa tahtmise järele, küll kodune keel Saksa keel, siisgi õppisiwad lapsed Eesti keelt ladusasti rõnelema, ja et wanaisa — ja ema Eesti keele rõnelejad ja lapsed nendega alalises läbikäimises oliwad, siis ei pidanuwad lapsed Eesti keelt mitte halwaks, waid tarwitasiwad seda keelt, mis just juhtus tarwis olema. Iseäranis mängimise juures nähti neil Eesti keel armsam olema. Nüüd tuli aga kooliaeg kätte ja et lugemise mõistmisega ka laste juures himu lugemise ja juttude järele elusse tõuseb, on ju alaline nähtus ja rõõmustab igaüht wanemat, kui ta seda oma laste juures tähele paneb. Aga mis laste-raamatud on meil siis Eesti keeles, kes harukamaid lapsi wähegi huwitada ja õpetada jõuawad? Jumal tänatud, nüüd on meil wähemalt „Lasteleht" ja „Postimees" wa' kallis, teeb tööd, mis kulla ega höbedega ära ei saa tasuda. Aga see on ikka üks tilgakene, mis lapse nälga lugemise toidu järele weel ammu ei kustuta, waid teda aga isukamaks teeb. Kõige päält ei ole meil 14—17 aastaste laste wanaduse kohta, weel mingit laste-kirjandust*). Kas see on siis nüüd ülekohus ehk kadakasaksa halpus, kui lastele, kes wõõrast keelt mõistawad, wõõrakeele noorsoo raamatud lugeda antakse, seda ennem, et selles keeles nii suur wäljawalik on, et wanem just seda lapsele lugeda wõib anda, millest tema teab, et ta tema hinge ja südame harimiseks just iseäranis tarwis ja sünnis on. Aga keel, milles meie oma waimule kõsutawat toitu oleme muretseda wõinud, keel, milles meile kõik iluduse ja hääduse, auususe ja õigluse mõisted selgeks on tehtud, keel, milles meie waimu poolest ennast ikka enam ja enam täiendada wõime, ei jää meile mitte wõõraks ega wastikuks. Just ümberpöördud, ta saab armsaks, saab lastele mõtte keeleks. Mis nüüd wõõrakeelsed raamatud osalt alanud on, seda täiendawad weel linna kooliolud. Et sest mitte küll ei ole, kui laste pääd koolis tarkust täis tuubitakse, aga wälimise olemise, seltskondlikkude wiisakate elukommete kätteharjutamiste pääle mitte ühtlasi rõhku ei panda, näeme küllalt mõnede Eesti kõrgesti haritud laste juures. Tunnen mõndagi noortmeest, kes teadmistega, millega tema pää ja waim täidetud on, seltskonda imestama wõiks panna, kui ta julgeks suud lahti teha, aga see ep see asi on, et ta ei ole wäikfest saadik harjunud haritud seltskonnas läbi käima. Ta kardab seltskonda, kui kõige libedamat jääd. Aga mis kasu on seltskonnal teaduse tagawarast, kui ta teda mitte edasi ei anna? See on kui surnud kapital, kui äramaetud nael. — Sellepärast waatawad wanemad, kel wähegi wõimalik on, selle pääle, et lapsed koolitarkustega ühes paremate seltskondlikkude oludega ja kommetega ennast tutwustaks ja püüawad neid sel põhjusel haritud perekondadesse korteri panna. Senini ei olnud meil aga muid haritud perekondi kui wõõrakeelseid, ja seega sai laps weel enam wõõra keele mõju alla. Sinna juurde tulewad aga weel kõrwalised mõjud, mis oma jagu kaasa aitawad, emakeelt unustama ja halwaks pidama.

Kui laps kella 8 ehk 9 hommiku kuni kella 3 ehk 4 pääle lõunat koolipingil istub ja õhtupoole ja õhtu teise päewa ettewalmistamise pääle ära kulutab, siis on see enam kui tarwilik, et laps wähemalt üks ehk kaks tundi päewas ennast kõigist koolitöödest wabastab ja wärske õhu kätte läheb. Aga jalutamisest üksi ei ole weel küllalt. Lapse keha lihaksed ehk musklid laiskiewad koolitundide ajal ja kui neid jugugi tööle ei panda, siis jääwad nad jõutuks ja lõdwaks. Niisama teame, et ka sisemiste organide kohta, mitmetunniline äraprungitud koolitoa õhus istumine laste terwisele kahjulik on. Waimuharimist ei tohi aga mitte keha kulul edendada, muidu langewad mõlemad. Selle pääle waadates olen ma siis wäga nõus, kui minu lapsed talwel uisujooksmisega, suwel kiikumise ja teiste lastega wäljas jooksmise ja mängimisega oma kehale tarwilikku liikumist muretsewad. Aga kus nad seda tarwilikku lõbu kooli ajal linnas leida wõiwad? Noh, wähemalt Taaralinnas ei mujalt kuskiltgi kui Saksa Handwerker-Vereinis. Sääl kogub igast koolist lapsi kokku, ja et suur enamus Sakse keele rõnelejad on, siis ei wõi küll keegi imeks ega pahaks panna, kui Eesti laps ka ühes teistega Saksa keelt rõneleb. Mängides saadakse üksteisega tutwaks ja sõpruse sidemeid sõlmitakse, mis wõõra leeri wõimsalt tõmbawad. Kui aga aastate kaupa niisugused olud lapse kohta mõjuwad, kuidas wõib siis kellegil õigus olla hurjutama tulla, et Eesti lapsest ülejookfik on saanud, kes hädawaewalt weel mõne sõna puudulikku Eesti keelt rõneleb. Ehk ma seda küll südamest kahetsen, siisgi ei pane ma sugugi imeks, kui minu poeg kümne aastase koolielu tagajärjena mulle ütleb, et temal Eesti keelest arusaamine ja selles mõtete awaldamine niisama puudulikuks on jäänud, kui kuuleks ja tarwitaks ta Prantsuse keelt, ja minu päike tütar, kelle suurem rõõm oli, wäiksele Karja-Leenile Eesti keelseid juttusid ette lugeda ja jutustada, nüüd kaheaastase linnakooli olude mõjul juba nina nii kõrgel kanda tahab, et ta Leenist üle ulataks waadata, ja kui tal midagi ütelda on, siis küsima tuleb: „Ema, kuidas ma pean seda Eesti keeles ütlema?"

Niisuguste kõwade, mõjuwate olude wastu ei suuda meie lapsed panna, kui neile mitte wäljast poolt appi ei tulda. Ka kõige suuremad eestimeelsed ja eestikeelsed wanemad, kelle lastel isegi kodune keel emakeel on, saawad äranägema, missuguse wiisil kauaaegne linna koolide olud ja kõik, mis sellega ühes käib, laste kohta ära wõõrutawalt mõjuwad. Ma rõnelen siin muidugi lastest, kes maalt linna kooli lähewad. Kui siis kadakasaksust tõesti wähendada tahetakse, siis peaks Eesti meelsete poolt enam tehtama, kui kurjustatama, pilgatama ja Eesti emasid noomitama.

Parandage olusid, paraneb asi!!

Nimelt peaks:

1) Meie lastekirjandust kõigest jõust püüdma paremale järjele tõsta, wähemalt peaks iga wanaduse kohta lastele parajat lugemist saadawal ja iga raamatukogu juures iseäraline lastekirjanduse kogu olema.

2) Oleks wäga soowitaw, kui koolilinnades, haritud eestimeelne perekond ehk perekonnad suuremat koolipensionati asutaksiwad, kus paraja tasu eest suuremal hulgal lapsi wastu wõetakse, üks täie haridusega kooliõpetaja ja õpetajanna lastele wõõra keelte omandamise ja üleüldiselt kooli tõõde juures abi annaks, iga päewane tarwitamisel olew keel ehk maja-keel aga Eesti keel oleks. Ühtlasi peaks sääl juures aga ka laste kaswatusline külg silmas peetud saama, ja neile wiisakaid kombeid, elurõõmsat meelt ja julget otsekohesust kätte harjutatama.

3) Puudub meie lastel tarwilik eestimeelne ja eestikeelne lõbu, ja seda puudust peaksiwad meie Eesti seltsid aitama ära kaotada. Pääle selle, et nad meie lastele wõimalikuks teeks oma aedades uisku jooksta, kiikuda, mängida, tuleks weel enam ilmsüüta rõõmustawa lõbu eest muretseda. Kui ma nüüd wähe Eesti seltside tegewust arwustuse alla wõtan, siis näitab see küll nii, kui ei puutuks see sugugi siia, ja ometi kaswab üheküsimise arutamisest teine wälja.

üks ema.

*) Seda on ka „Postimees" täiesti ära tundnud ja selts nüüd jammusid teinud, et meie perekondadel, aga iseäranis ka kaswawal noorsool, edaspidi alaliselt wärsket perekondlikku lugemist käepärast oleks... Toim.

Põllutöö olude korraldamise juhtmõtted Eestimaal.

Nagu „Teatajas" loeme, pidas Tallinna põllumeeste selts 6 okt. koosolekut, kus Tallinna maakonna põllutöö tarwituste üle nõupidamise komitee otsusi ligema harutam

„Koosolek leidis, et need parand tee hääks oli arwanud, meie w olu korda mitte parandada ei selleks otstarbeks need paranduf wamad ja laiemad peawad olem misjon, kes Tallina põllumee omalt poolt nende punktide koht üles seadis, hääksarwamise kokku esimehe läbi, kes kubermangu põl tee töödest osa wõtma saab, ku teesse edasi annaks."

Walitud kommisjon leidis konna komiteede eestawa mitte täi olude kohane ei ole ja sellepära harutamisele wõtta tuleb, mis e üleswõetud ei ole, liiati et selleks luba on.

Üksikuid küsimusi läbi wõttes jon, et praegune maa om ühekülgne on, sest et maapäewast mõisate asemikud osa wõtta wõiwa pojad maa maksusid maksma pea üleüldiste tarwituste pääle lähew õigus, et nendel ka nende summa kohta sõna ühes rääkida oleks. S siwad talupojad oma hulgast sa kellel maapäewal hääleõigus o kassa on maa päralt ja peawa kõik maa seisused selle kassa walitsu ainult siis tuleb sellest üleüldj rem kasu.

Rendiolude korral arwati, et siin wäga palju teha t rendi olude korraldus ei kaitse rendi kohtade pidajaid; arwati rendiraha kõrgus ära määratak maaparanduse tõõde eest tasu ma rahtide tegemise järele waljum sisse seataks. — Iga üksiku rendi erapooletud asjatundjad ära mää selle koha kõige kõrgem r ja üle selle määratud summa ei andja rendile wõtja käest milgi ei sulas rahas, ei töö-päewad Sellega oleks waba lepingu kaotatud, aga parem olewat s kaotamine, kui et tema kurjasti rendi hinnad nii kõrgele aetaks põllumehi selle läbi wiletsusesse Tasu kohta, mis maaomanik

Islandi kalamehed.

Prantsuse kirjaniku Pierre Loti jutustus.

17

Ja selle lapsikuse pärast oli Gaud kaks aastat ennast peaaegu surnuks igatsema pidanud..

Selle asja selginemise järele waatas Jann Gaudile oma hääde, tõsiste silmadega otsa, mis nüüd omalt poolt tüsimist awaldasiwad: kas Gaud temale ka andeks saaks andma? Temal oli sellest täna nii kahju, et ta temale nõnda wiisi muret oli walmistanud; kas Gaud temale wõis andeks anda? . . .

„Minu iseloom on juba niisugune, Gaud," ütles ta „Kodus wanematega on mul seesama lugu. Mõnikord, kui ma oma jonni ajan, olen ma nendega nädalate kaupa kuri ja ei räägi peaaegu sõnagi, ja ometi armastan ma neid wäga, sa tead seda, ja lõpeks kuulen ma nende sõna igas asjas, nagu kümneaastane laps . . . Kas sa arwad, et mina ise südames rutemini pulmi teha ei tahtnud? Ei, kaua ei oleks ma enese pääle oodata lasknud, Gaud; seda wõid sa uskuda."

Oh, ja kas ta temale andeks andis! Ta tundis, kuida temale tasakesti pisarad tuliwad, wiimaseks, nüüd kaduwa, endise mure pisarad. Pääle selle, kas oleks ilma eelkäiwate kannatamiste olewik nii õnneline olnud? Nüüd kus katseaeg läbi, oli temale peaaegu armas, et see kõik nõnda olnud oli.

Nüüd oli kõik nende wahel selge, ootamata wiisil küll, aga täiesti: ei olnud mingit warju enam nende kahe hingede wahel. Jann wõttis teda kaenlasse ja tükk aega seisiwad nad nõnda, neil ei olnud üksteisele enam midagi seletada, midagi ütelda. Ja nende meeled oliwad nõnda karsked, et nad üksteise ümbert kinni hoides seisma jäiwad, ka siis kui wana Iwanne üles ärkas.

Neljaskümnes päätükk

See oli kuus päewa enne Islandisse ärasõitu. Plouboznlanoei kirikust tuli nende pulmarong, ja nende järele puhus wihane tuul, pilweraske, musta taewa all.

Üksteise käekõrwal — ilusad oliwad nad mõlemad, kui nad nõnda piduliste eesotsas astusiwad, nagu unes. Rahulised oliwad nad, tõsised, nagu seisatsiwad nad kõrgemal elust, nagu ei näeks ega kuuleks nad midagi. Isegi tuul näitas neist mööda puhuma, mis aga pulmalisi nende järel suure hooga edasi tõukas. Palju noori oliwad pulmaliste hulgas, kellel elu alles ees seisis, kes waimustusega sellele wastu waatasiwad, ja teisi, juba hallid, kes aga weel naeratasiwad, kui nad oma abielu esimeste aastate pääle mõtlesiwad. Wanaema Iwonne oli ka sääl, tuulest wäga ära sasitud ilusa tanuga, mis selleks korraks ostetud, ja ikka oma wana rätiga, mis selleks päewaks kolmat korda uuesti üle wärwitud oli, seekord Silwestri pärast — mustaks.

Ja tuul sasis ilma wahet pidamata kõiki pulmalisi, kübarad ja tanud, riided ja põlled lendasiwad.

Pillimees, kes ees astus, oli tuule pärast päris hull, mängis oma wiiulit kui pöörane; tema lood tuliwad jaoti kuuldawale, tormi mürinas kõlas see kui kajakate käuksumine.

Kõik küla oli jalul, et neid näha. See pulm oli midagi, mis inimesi erutas ja kaugelt kokku kutsus; igal pool tee ääres, seisiwad inimesed salkades, kes ootasiwad. Kõik Janni sõbrad, islandlased oliwad jalul. Nad terwitasiwad mööda minewat noort paari ja ei jõudnud küllalt imestada.

Ja kõige kaugematest küladest ümberkaudu isegi metsa tagant, oliwad kõik kerjajad, nõrga meelsed, pimedad, küürakad ja jalutumad wäljas. Nad oliwad ennast kõiksuguste riistadega, leierkastitega ja lõõtsapillidega tee äärde ritta seadinud ja sirutasiwad käed, taldrekud ja kübarad wälja andi saama, mis neile Jann nagu ikka natuke uhkelt, Gaud aga naeratawa kuninganna lahkusega jagasiwad. Nende kerjajate hulgas oliwad mõned wäga wanad, hallide juukstega õõnsa pääluu pääl, mis ikka tühi oli olnud; eluaja maantee kraawis konutades oliwad nad enestele juba mullakarwalise wälja nägemise omandanud, mille seest nad puudulikult maailma saanud ja mille alla nad warsi jälle warjule pidiwad saama, ilma et nad ial ühtegi mõtet mõtelnud olelsiwad. Nende nõdrameelne silmawaade oli kohutaw, nagu nende kurw, otstarbeta olemise saladus.

Pulmarong astus Pors-Ewenist ja Gaossi majast mööda, et, nagu Plouboznlanoei noorepaaridel pruugiks oli. Kolmainu kabeli juurde minna, mis õieti nagu kõige Bretoni maailma otsas seisab. Wiimase kalju tipu pääl, peaaegu juba meres, tõuseb ta üles ja laeneb lotsiwad tema jalal. Et tema juurde saada, tuleb kitsast teed mööda kaljude wahelt alla minna.

Wõimata oli kabeli juurde pääseda, tormi pärast ei olnud tee julge, laened ajasiwad liiga suure hooga randa, nende walge waht uhtus kõrgele üles.

Jann, kes Gaudiga kõige ees oli, taganes kõige esite tagasi. Nende taga seisis pulmarahwas ringis. Näitas, nagu oleks ta oma naest merele esitelema tulnud, aga meri ei näitanud noorepaarile mitte lahket nägugi.

Kui ta ennast ümber pööris, nägi ta pilimeest, kes kiwi otsa ronides, tuule hoogude wahel pilli mängida katsus.

„Pista oma pill kotti, sõber, meri mängib meile toguni teistsugust lugu, kui sina . . ."

Ühtlasi tuli wihmahoog ja ajas pulmalised kisa ja käraga laiali ja Gaossiide juurde räästa alla . . .

Neljaskümnes esimene päätükk.

Pulmad peeti Janni wanemate majas ära, sest et pruudi elukorter selleks liig wilets oli.

Ülewal, ruumikas uues toas istusiwad kokku paarkümmendwiis inimest pruutpaari ümber laual: õed ja wennad, Guermeur, Keraez, Iwon Duff, kõik, kes wana „Marie" pääl koos oliwad olnud ja uue „Leopoldine" pääl jälle kokku pidiwad jääma; neli wäga ilusat pruutneitsit, neli peiupoissi, kõik toredad islandlased, ilusate uhkete silmadega.

Ja ka all sõõdi ja walmistati toitu, isegi mõista; siin oli pulmalisi weel hulka ja teenritel, kes Paimpolist abiks oliwad palgatud, oli palju tegemist talitamisega.

Janni wanemad olelsiwad oma pojale küll rikkamat pruuti soowinud, see oli õige; aga Gaud oli kui tubli ja julge tüdruk tuntud, ja siis oli ta, kui tal ta warandust ei olnud, ometi kõige ilusam üle hulga maa: neile oli meelitaw, et nende ilus poeg enesele ilusa pruudi oli saanud.

Wana ija, kes sõõgi laual rõõmsaks oli saanud, ütles pulmadest: „Tuleb jälle uusi Gaossiisi juurde eht nendest küll enne ka puudust ei olnud."

Ja sõrmede pääl lugedes tegi ta pruudi onule selgeks, kuidas selle nimelisi nõnda palju olla: tema isal, ühelsa wenna hulgast kõige nooremal, olla kakskümmend poega olnud, need olla kõik suguwõsast naesed wõtnud, kes jälle uusi Gaossiisi ilmale sünnitanud, nende asemele, kes Islandisse jäänud.

„Mina," ütles ta, „mina wõtsin ka ühe Gaossi, ühe sugulase ja meil otiwad neliteistkümmend last, meil kahel."

Ja kui ta selle rahwahulga pääle mõtles, rõõmustas ta ennast.

Guermeur, kes ka rõõmsaks sai, jutustas jälle kõiksuguseid lugusid omast teenistuse ajast, Hiina maalt, Antilli saardelt ja Brasiliast, mis lood noortel, kes ka korra sinna saada lootsiwad, silmad pärani kiskusiwad.

Üks tema kõige paremateist mälestusteist oli, kuidas korra laewa „Iphigenie" pääl weinikambrist täites õhtusel ajal naht toru, mida mööda weini ülewalt alla lastud, kõhkenud. Nemad ei ole toru lõhkemist ülesse teada annud, waid olla ise jooma hakanud ja kaks tundi wõtnud, kuni kõik täis olnud ja wein maha joosma hakkas.

Ja wanad meremehed, kes laual istusiwad, naersiwad ja ütlesiwad kelmikalt: „Siunatakse alati wäeteenistuse üle, aga üksi sääl wõib niisuguseid tükka teha!"

Wäljas ei läinud ilm paremaks, ei, just ümberpöördud; mõned külalised jäiwad rahutumaks ja mõtlesiwad üles tõusta ja sadamasse oma laewu ja wenesid waatama minna.

Aga kogumi teistsugune kära tostis alt üles, kus nooremad pulmarahwas sõiwad ja jõiwad: see oli alles onupoegade ja täditütarde kõne ja naeru lagin; õunawiin hakkas inimestele pähe tõusma.

Ülewal, auulaual, hakati juba kõiksuguseid uskumata lugusid jutustama. Keelekõidikud oliwad päästetud ja need oliwad mehed, kes igaüks maailmas midagi oliwad näinud.

Tuul hulus korstnas nagu mõni hukka läinud hing põrgus; wahel pani ta maja oma alusmüüridel wärisema.

„Just, kui ei salliks ta, et meie siin nõnda rõõmsalt koos oleme," arwas üks meremees.

„See on meri, mis rahutu on ja ennast tunda annab," ütles Jann, naeratades Gaudi otsa waadates, „sest et mina ennast temaga tihlata lubasin."

Nemad kaks tundsiwad ennast nagu ainuüksi selle rõõmsa pulmakära seas, sosistasiwad üksteisele kõrwa sisse ja pigistasiwad teineteise kätt. Silmapilkudeks oli Jann ka kurb, sest et temale Silwester meelde tuli . . . Aga maha tehtud oli, et tantsitud ei pidanud saama Gaudi isa ja tema pärast.

Söömaaeg oli juba läbi; warsti pidi laulmine algama. Aga enne oliwad weel palwed ära lugeda, perekonna surnute eest; seda waga kommet ei unustatud pulmapidu kui üüüd wana hallipääga isa G jäiwad kõik wagusi.

„See on," ütles ta, „Wille isa eest."

Ja risti ette lüües, hakk Ladina keeles palwet lugema: qui es in coelis, sanctifi tuum . . ." (Isa meie, kes sa o

Majas, all noorte ringis, kõik waikne nagu kirikus. Kõik wad, kordasiwad waimus nei palwe sõnu.

„See on Iwesse ja Jean wendade eest, kutka saanud Isla See Peter Gaossi, minu poja e laewa „Zelia" pääl . . ."

Siis, kui kõikide Gaossiide tud oliwad, pööris ta ennast w poole ja ütles: „See on Silwes

Ta ütles weel ühe palwe. Jann.

„Sed libera nos a malo. A

Selle pääle algasiwad laulu neid teenistuses laulma õpitakse ole laulikutest puudu.

„. . . Kas ähwardagu Ei karda surma meremees, M'e naerame, hurra, hurra Surm meremeest ei kohuta."

Eellaulja peiupoiss laulis n messe tungiwa häälega, mis siis kordasiwad.

Noorpaar kuulis seda kõik une; kui nad üksteise otsa waat wad nende silmad: nad räägisiw ja ei lasknud üksteise kätt enam

Nüüd käis onupoeg Gaos ber ringi ja pakkus neile enese pudelid juure ettewaatusega kodu teda ei tohtinud mitte segamini weini, ütles ta.

Ta jutustas, kuidas ta sell ühel päewal kõrgel merel kalu p nad weini-haami wee sees uj wõtta teda wõimalik ei olnud, suur. Mis teha? Nad oliwad sisse puurinud ja kõik pajad, täis täitnud, mis aga saada oli kõike kaasa wõtta! Siis oliwad kalameestele märku annud; kõi tulnud ja leiduse ümber kokku k

tehtud maaparanduse tööde eest andma peawad, arwati seda wäga suureks takistuseks, et praeguste seaduste põhjal maaomanikud ainult nende maaparanduse tööde eest rentnikkudele tasu maksma peawad, mille kohta nad rentnikkudele kirjalikult luba on andnud. Niiwiisi ei wõiwat rentnik sugugi kulukamaid maaparanduse töösid ette wõtta, sest et tema kergesti omast ilma jääda wõib. Arwati tarwilikuks, et maa omanik rentnikule kõikide maaparanduse tööde eest tasu maksma peab, selle pääle waatamata, kas rentnikul kirjalik luba on, wõi ei. Asjatundjad wõiks tehtud tööd üle waadata ja tasu suuruse ära määrata. Praegust rendi kontrahtide tegemist leidis kommissjon wäga puuduliku ja rentnikkudele rõhuwa olewat. Mitmel pool ei tehtawatgi kirjalikka kontrahtisid ja nii pidawad julgusetа rentnik alati hirmu all elama. Arwati tarwilikuks, et riigiwalitsuse poolt järele walwamine seatаks, et iga rentnik korralikku kontrahi saab ja maa omanik ka seda kontrahti täidab ja rentnikult midagi ei nõua, mida kontrahis maha tehtud ei ole. Rendi aeg arwati tarwiliku olewat pikendada. Soowiti, et kõige lühem rendi aeg 24 aasta pääle määratаks.

Teede tegemise asjus arwas kommisjon, et teede jaotus ja kaartide walmistamine Eestimaal käsile peaks wõetud saama ja jaotuse töödest ka talupoja seisuse asemikud osa wõtаlsiwad. Mitmed külawahe teed tuleks kihelkonna teede alla üles wõtta ja kihelkonna abramaade järele ära jaotada.

Laenude saamist talukohtade pääle arwas kommisjon wäga puudulikuks ja rängaks. Kreditkassa juhatus seiswat suurpõllumeeste käes ja need ei panewat wäikepõllupidajate tarwitusi tarwilikult tähele. Soowitati riigiwalitsuse poolt asutatawaid talupoegade põllupankasid, nagu need Wene sisemaal tegewuses on, suuremate laenude jaoks ja pääle selle wäiksemate laenude jaoks kroonu abirahaga põllumeeste seltside juures laenuühisusi asutada.

Nõndanimetatud kuuendiku-maade mõisate külge liitmise ja selleläbi talupoegade käest ärawõtmise läbi olewat palju talupoegi ilma maata jäänud ja see on talupoegadele ränga hoobi andnud. Selle pärast soowitab kommisjon, et need kuuendiku-maad, mis mõisad oma külge liitnud ja nende pääl olewad hooned ära lõhkunud on, jällegi talupoegadele tarwitada antaks, kas rentimise ehk müümise läbi. Niisama arwati ka hääks kirikumõisate maid talupoegadele ära jaotada.

Põllutööstusline haridus arwati ainult siis edeneda wõiwat, kui üleüldine haridus kindlale järjele seatud saab. Soowiti, et rahwakoolide ülewalpidamine mitte ainult talupoegade õlgadel ei lasuks, waid et ka mõisad oma maa suuruse järgi selleст koormast osa wõtаks. Üleüldisharidusliste koolide edendamisega käis ka põllutöö erikoolide asumine ja edenemine käsikäes.

Arstiabi leiti maal wäga puudulik olewat; arwati tarwilikuks, maa arstidele omawalitsuse summadest kindel palk määrata, et neil karta ei oleks, et nad maal ülespidamist ei leia. Selsamal põhjusmõttel arwati ka ämmaemandaid, welskerisi ja loomaarstisid ametisse seada. Apteegi rohtude taksi tuleks alandada.

Arwati ülekohtuseks, et wallad töö wõimetuks jäänud mõisa töölisi üksi omal kulul ülewal peawad pidama. Mõisa peaks ka üks osa walla waeste ülewalpidamisest kandma. Niisama peaks mõisa ka üks osa wallawalitsuse üleüldisteст talituse kuludest kandma, sest wallawalitsustel on ka mõisas palju tegemist, kuna mõisal selle eest mingisugust kulu kanda ei ole.

Jahi ja kalapüügi õiguses soowiti talupoegadele rohkem priiust. Seadusliст jahi ja kalapüügi õigust, mis talupoegadel on, püüawad mõisapidajad ostu ja rendi kontrahtide abil igapidi kitsendada, nii et talupoeg metsloomi mitte maha tappa ei tohi, ehk küll need tema põldudel ja aedades suurt kahju teewad.

Teistest lehtedest.

Meie maa Saksa kange wanameelsuse eestkõneleja „Rigasche Rundschau“ näitse õige pahane olema, et meie lehe toimetaja Tartu maakonna-komitee põllutöö tarwituste üle nõunpidamise koosolekul soowisid on awaldanud, mis Saksa suurpõllumeeste tulubele wastu käiwad. Sellepärast sajatab Saksa leht nende ridade kirjutaja üle üsna jämedate kõnekäänudega. Saksa lehe pahameeleст saame küll aru, aga tema sajatusi ei saa meie mitte wabandada.

Politika ringwaatus
ja wäljamaa sõnumid.

Rootsimaalt. II. Et Rootsimaal tõrkujate arw nõnda suur oli, selleст saame ainult siis aru, kui tähele panna, missugune suur wõim sotsialdemokratlastel Rootsimaal on. Stockholmis on iga seitsmesteistkümnes meesterahwas ühe tööliste „ametiühisuse“ liige. Need ühisused on sotsialdemokratia aega mööda üks teise järele ense poole wõitnud, Stockholmis üksi umbes 100 ühisust. Sääl on töölisel peaaegn täiesti wõimata wäljaspool ametiühisust seista, ja ilma et ise hukka saada ei wõi ka keegi oma ühisusele wastu panna. Edasi seletab Aastrup, et selkorbsel tööliste tõrkumisel wähe tegelikku otstarbet olnud. Kuna enne sagedasti tööandjad oma üliwõimu kurjasti tarwitanud, siis pidawat sarnaст etteheidet osalt seekord töölistele tegema. Et tõrkumisel õieti mõtet ei olnud, näitab juba see asjalugu, et juba ette otsuseks tehti kohe pärast walimiseõiguse küsimuse harutamise lõpetamist parlamendis tööd alata üks kõik, missugune riigipäewa otsus saab. Walitsusele ja niisama riigipäewale wõib, kui ta tahab, üks kõik olla, ja mõne tuhande tööliste tõrkumine wõib tema otsuste kohta koguni mõjuta jääda. Mispärast peab siis rahwas, kes nõnda soojalt püütawa sihi eest wälja astus, tööseismajätmise läbi sündinud kahju kandma. Et rahwas tõrkumise wastu ei seisnud, tuleb lihtsalt selleст, et ta demonstratsionirongikäikude päiwil tööliste poole hoidma hakkas. Ja kui mõlemad kojad ennaст ülеüldise walimiseõiguse poolt tunnistasiwad, siis ei sündinud see sugugi tõrkumise tagajärjel. Rootsi riigipäewal on praegu wananenud põhjuseaduse tõttu üks ainus sotsialdemokratide saadik, ajalehe toimetaja Hjamar Branting. Kõik see awaldab niisugust mõju, kui hästi korda läinud teatri etendus, mis ainult selleks ette wõetud, et näidata, missugune wõim sotsialdemokratia on, ei tõendada, et ta teab, mis ta tahab. Seda näitas ta ka tõesti, ja seda ilma et enne süü läbi rahutusi ja segadusi nagu Belgias sündis, ette oleks tulnud. Tõrkumise päewadeks abiks kutsutud sõjawägi pidi, ilma et tal tarwis oleks olnud wahele astuda, linnaст lahkuma.

Riigipäewal ei jõutud selle küsimuse kohta ühisele otsusele. Ainult ühes asjas olid mõlemad kojad ühes nõuus: üleüldine walimiseõigus 25 aastaselt, kohustuste täitmine riigi ja kogukonna wastu. Kas aga proportsiline walimiseсüstem, otsekohesed ehk kaudsed walimised, peawad olema, ja mitmes teises asjas läksiwad mõtted lahku. Wiimaks wõeti otsus wastu, mida esimeses kojas tuntud piiskopp Billing, ja teises kojas Rootsi talupoegade asemik Ivar Manssson ette pani. Selle otsuse järele tunnistab riigipäew, et ta walimiseõiguse küsimuses seni ühisele otsusele ei ole jõudnud ja et selle küsimuse lõpulikuks otsustamiseks weel aeg ei ole tulnud. Sellepärast nõuab riigipäew walitsuselt uue kommisjoni nimetamist, kes asja põhjalikumalt järele uuriks. Nõnda sündis siis, mida enne wistist ette ei ole tulnud, et parema tiiwa wälimine ääг — piiskopp Billing — ja pahema tiiwa wälimine ääг, kelle asemikuks Hjalmar Branting, ühiseks wõituseks teine teisele kätt ulatasiwad. Üleüldist walimiseõigust tahawad ju mõlemad. Pärast seda lõppes ka kohe üleüldine tõrkumine. Ainult Stockholmi suure masinate wabriku „Separatori“ omanikud, kes oma tööliste hääks muidu palju teinud, sattusiwad oma töölistega tülisse. Tööandjad paniwad töölistele mõned uued tingimised ette, mida need oma õiguste rikkumiseks pidasiwad, tööle ei läinud ja „Separatori“ boykoteerima hakkasiwad. Ametiselt kuulutasiwad kümne Stockholmi aktsia seltsi asemikud, et nad teatud tähtajal kõik oma töölised lahti lasewad, kui boykot „Separatori“ wastu ei lõpe. Selle tagajärjeks oli, et tööandjad ja töölised kokku leppisiwad. Aga weel tähtsamad tagajärjed oliwad sel sündmusel. Göteborgis tegiwad 70 tööandjat ühendust ja selsamal päewal asutati ka Malmös üleüldine tööandjate selts. Nõnda oli siis üleüldise tõrkumise tagajärjeks tööandjate ühenduste sünnitamine, mis sotsialdemokratide töö ühisustele kardetawateks wastasteks saawad.

Lõpuks tõuseb küsimus, kust wõib küll tulla ei Rootsi walitsus mitte üksi tööliste, waid terwe rahwa nõudmisele järele ei anna, ehk küll iga walitsuse kohus on oma isamaa kaitsta. Selle pääle ei ole raske wastust anda. Juba aastakümnete kaupa harutatakse seda küsimust. Selleст selgub, et walitsus äkiliст muudatust ära hoida ja wilja enne walmida tahab lasta, kui teda lõigata. Et aeg weel tulnud ei ole, tunnistas ka riigipäew. Walitsuse tegewiisi tõsine põhjus ei ole aga õieti mitte see. Põhjus on palju sügawamal. Kui tähele panna, et uue, üleüldise, ühesuguse ja otsekohese walimiseläbi õiguse walijate arw kaheksakordseks läheb, ja et uued juurdetulejad enamasti sotsialistid on, kes ühtelugu uusi poolehoidjaid leiawad, wõib aru saada, miks walitsus nõnda wisast praegust plutokratia süstemi (rikaste walitsust) alal hoida tahab. Walitsusel käib wistist hirmuwärin üle keha, kui ta mõtleb, et temale warsti wistist hingekella lõõdakse. Ka uue Boströmi ministeriumi kokkuseadmine ei tähenda põhjusmõttelikku, waid ainult sunnitud kursi muutust. Kaua ei suuda walitsus wistist üleüldise walimiseõiguse maksmapanemist ära hoida. Ennem näib, kui oleks ta kindlasti nõunuks wõtnud haput õuna röömsat nägu tehes hammustada. 1904. aastal wõetakse siis asi riigipäewal uuesti ette.

Saksamaalt. Nende päewade sees anti, nagu „Russk. Wed.“ sõnumisaatja teatab, keisrikoja poolt ametlikult teada, et keiser ja keisrinna krahw Bülowi juures kitsamas ringkonnas, millest mõned naesterahwad, kaks kindrali, teadusemehed Harnack, Erich Schmidt, prohwessor Slaby, prohwessor Rammers ja kunstnik Begas osa wõtsiwad. Iseeneseст ei ole siin midagi iseäralist: Keiser armastab kaunis sagedasti ministrite ja teadusemeeste keskel wiibida. Et aga poolametlik Wolfi agentur tarwiliseks arwas lõunasõõgi üle kantsleri juures ajalehtedele teatust anda, siis arwatatse Berlinis, et lõunasõõgi otstarbe politiline on. Tema pidawat näitama, et jahtumiseст keisri ja kantsleri wahel juttugi ei ole, et kuulujutud kantsleri ametist äraastumise üle täiesti tuuleст wõetud on. Iga mitte harilik seisukord sünnitab mitmesuguseid arwamisi ja harutusi. Walitsus sai riigipäewal lüüa, kus agrarlaste enamus tollide kõrgendamise poolt oli, mille wastu kantsler kõige kindlamini wälja astus ja seletas, et kui põllumeeste nõudmistele weel enam järele anda, see siis kaubalepingute ja rahwa kasude ohwerdamist tähendab. Wäikseid äpardusi wõib igale ühele juhtuda, kuid tolli tariif on terwe parlamendi sessioni (istumiste) kõige tähtsam asi, ja ei ole kellegi saladus, et keiser selles asjas suuri lootusi Bülowi diplomatilise osawuse pääle pani. Wõimalik, et ta oma usaldusе Bülowi wastu kaotanud on. Wabameelsed ja demokrabid tallawad õli tulesse, kuna nad kinnitawad, et walitsus Bismarcki ajal nõnda „wiletsat“ osa ei oleks mänginud: raudkantsler oleks wanameelseid wastu seina surunud eht nende oppositsioni pääle riigipäewa laialisaatmisega wastanud, kuna Bülow teotuse „rahulikult taskusse pistis,“ ja ikka weel armsasti naeratab. Teiselt poolt sepitsewad mõjukamad Preisi mõisnikud keisrikojas salaplaanisid, kuna uad arwawad, et mõne teise kantsleri juures nendel ometi korda lähеks kõrgemaid tollisid saada, kui Bülow lubab. Walitsusekodade juures ettetulewate salaplaanide sepitsemise huwitawaks iseloomulikuks tundemärgiks on, et ta oma põhjusi warjata oskab ja tegewuse aluseks seda asja ei wõta, mis teda ära anda wõib. Laiali laotatud kiusujutt ei puutu sugugi riigipäewasse: keiser ei olewat Bülowiga rahul, sest et see teda boeride asjas halwasti sisse mäsinud. „Wilhelm II. oli wäga tusane, — kirjutab üks maakonna leht, — et tema ja rahwa wahel walesti mõistmist ette tuli ja et boeridele awaldatud osawõtmise tundmused just kui protest keisri wastu oliwad.“ Poolametlikult seletati, et farnaст häbemata luiskamist lehes, kellel wähegi „rahwusliku wiisakust ja politilist mõtet“ on, oodata ei wõinud. Poolametlikust seletusest ei saanud weel küll, ja kantsleri juures oli õunasõõt, millest keiser ja keisrinna osa wõtsiwad. Hääd õunasõõgid aga ei muuda asja. Walitsus on oma terwe tolli eelnõuuga rabasje jäänud, kust teda üksgi wägew sõna wälja ei too. Kui riigimehe tundemärk on— ette ära näha, missugused tagajärjed teatud jõudude kombinatsionil on, siis ei olnud Bülow tõesti mitte küllalt osaw. Tema oleks pidanud teadma, et junkrud, kellele jõrm ulatatakse, terwe käe kaasa kisuwad, et aga Saksamaa praeguse majanduslise ja ühiselulise seisukorra juures junkrute politika, sõna täies mõttes, koguni wõimata on, siis tähendas selle tarifi ettewõtmine tormi sünnitamist, mille laened weel tugewamaid jõudsaid matawad, kui praegune kantsler on. Wõimalik, et liialdajad agrarlased wiimaks ometi järele mõtlewad ja nõnda teewad, kui Badeni talupojad, see on, wastu wõtawad, mis walitsuse eelnõu neudele pakub; kui aga sotsial-demokratia wälja astub ja kodanlise demokratiaga ühenduses mitte ei luba, et wiljatollid ilma rahwa poolt häälte andmiseta wastu wõetakse, saab leib ja liha saadikute sõjakäigu aluspõhjaks, mille ägedust Bebeli wiimane kõne riigipäewal tunnistust annab.

Tööliste juhataja kõneles kolm ja pool tundi ilma wahetpidamata. Ei jõua kümnendat osagi kõigest selleст siin ette tuua, mis Bebel selle süstemi wastu tõi, mis ajaloo rataст tagasi tahab pöörda ja kunstlisel teel loomulist edenemist püüab takistada: on ainult ütelda, et kõne mitte jõukate õiguse tundmust appi ei kutsunud, waid Bebel seletas ajaloost, praktilisest majandusest ja statistikast wõetud näitustega, kõne wiis igaühte kindlale arwamisele, et iga põlluasjanduse politika Saksamaal pahade abinõuudega päästetungimine on. Niisugune politika wõib erutada, äritada, ta heidab walgust politilise seisukorra pääle, aga ta ei wõi juureсid ajada, sest et temal mullapinda ei ole. Bebel wõtab tarwituse statistikast suured arwud, mis näitawad, kuidas tööstuse edenemisega põllumajanduse sisemine turg laiemaks on läinud. Bebel ei salga põllumajanduse kitsikust, aga see kitsikus ei ole mitte üleüldine; ta on ainult mõnda põllumajandusehtki puudutanud, kes nõutawat ülesannet mitte ei jaksa täita — agrarlaste suurte ettewõtete eesotsas seista. Põllutöö wõib wäga kasutoowtöstus olla, aga tema wastu peab ettewalmistatud olema. Tubli peremees ei wõi mitte ainult sellepärast olla, et wanematelt mõisa on päritud ja pojakene, kes ratsawäes haridusе on saanud, mõisapidajaks peab hakkama. Talumaade pidamine on suurpõllupidajate kitsikuse ajal tõusnud, talumaad suurenesiwad ja mõni sadatuhat uut majapidamist on juurde tulnud. Ma wõin rahulise südametunnistusega üelda — hüüab Bebel — et meie talupoegadel kõigil kõht täis on; et süüa ei saa, selleст ei ole juttugi, ja kui nendel mõnda maja on, siis on see — kultuura tarwituste suurendamine, walgus päädes, mis neid niisugusteст sõpradest päästab, nagu Preisi junkrud on. Kui maal elawaid inimesi wõtta, siis on kõige rohkem wõetud, 6½ miljoni tollide kõrgendamise poolt, ka rinnalapsed ühes arwatud. Tollide wastu on terwe ülejääw Saksamaa, 50 miljoni inimest. Kas on tarwis küsida, kuhu külge seadusеandmine peab kalduma, iseäranis kui niisugustele asjadele maksu päälepanemiseст kõne on, mis rahwa elule ja terwisele tarwilised on.

Saksa riigipäewa saadik, wabameelsete juhataja Henrich Rickert on 3. now. (uue kal. j.) 69 aasta wanaduses ära surnud. Sügiseste istumiste hakatusel wõttis ta weel parlamendi koosolekuteст osa, kus ta agarasti naesterahwaste õiguste eest wälja astus. Henrich Rickert hakkas juba wiiekümnendate aasta lõpul „Danziger Zeitungi“ toimetajana awalikust elust osa wõtma. Temal oli juba algusest saadik wabameelne ilmawaade ja wabameelsusele jäi ta wiimse hingetõmbamiseni ustawaks. Kui ta ka kindlasti oma põhjusmõtete eest wälja astus, oli talle siiski erakonna fanatismus wõõras. Ta elas põhjusmõtte järele: „Tarwilikkudes asjades ühtlus, kahtlastes asjades wabadus, kõigis aga häätahtlik pehmus ja kannatlik meel.“ Sellepärast nimetati Rickerti „pehmemeelseks Heinrichits.“ Saksa riigipäewal oli Rickert üks tähtsamateст isikuteст. Tal ei olnud mitte ütsi hää kõne aud, waid ta oli ka wäga usin, mis parlamendi tegelasele õieti wäärtust annab. Pea terwe Saksa ajakirjandus pühendab Rickerti mälestuseks auustawaid järelhüüdeid, kus temale, iseäranis kui isikule suurt lugupidamist awaldatakse.

Inglisemaalt. Reuteri agentur kõneleb Saksa keisri külastäigu põhjusteст Londonisse. Saksa Londoni saadik Metternich oli Briti saaduku juures kahetsewalt tähendanud, et Inglisemaa awalik arwamine Saksamaa wastu teda rahutuks tegewat ja et Inglise wälimiste asjade ministerium niisamasuguст külmust üles näitawat nagu Briti rahwasgi ja sõrme ei liigutawat, et Saksa diplomatiaga kuskil maailma nurkas üheskoos tegewusel olla. Inglise saadik wastanud, ta kahetsewat seda, aga mis pidawat Inglise ministrid tegema, kui Chamberlainile niisugust waenulist olekut awaldatud. Kui keiser kaks aastat tagasi Inglisemaal wiibis, olewat tema Chamberlainiga nõuu pidanud, kuidas Inglisemaa, Saksamaa ja Ameerika üheskoos wõitsiwad tegewuses olla, kus ühe ehk kõigi riikide kasud küsimuse alla tulewad. Chamberlain olewat selle mõttega nõuus olnud. Järgnesiwad tema kõned Inglisemaa, Ameerika ja Saksamaa ühistegewuse kasuks. Krahw Bülow heitis aga asja kõrwale ja tegi nõnda ütelda Chamberlainile naeruwäärilisеks. Et Metternich keisrile Inglisemaa waenuseст Saksamaa wastu kõnelnud, olewat keiser otsusеks teinud ülemaltähendatud reisi ette wõtta ja ministritega Sandringhamis Saksa ja Inglise wahekorra üle kõnelda.

Selle sõnumi kohta olgu tähendatud, et mitte Saksamaa, waid Amerika Chamberlaini lepingumõtte tagasi lükkas.

Hispaniaст. Parlament on awatud, aga suurt asja ei saa tema tegewuseст mitte wälja tulema, sest et ta kord korralt ikka suurema hoolimatust leiab, ja igal pool kindlas arwamisеs oldakse, et praegune walitsus kõige oma abiga ometi midagi mõistlikku teha ei jaksa. Enamus on omal ajal wabameelse programmi järel walitud, ministrid kaldwad aga ikka enam ja enam paremale poole ja et paljud saadikud mitte selle poolt ei ole ja ühtlasi aga ka mitte häälestit walitsuse wastu ei taha anda, siis jääwad nemad lihtsalt koju ehk lähewad linna tähtsamatele kohtadele jalutama.

Mis seadusеettepanekute asjus päewakorral on wõetud, leiab kõigis ringkondades wähe poolehoidmist. Kas sõjaministri ettepanek, sõjawägi rahu ajal kuni 100,000 meheni suurendada, läbi läheb, on wäga kahtlane. Et mereministri ettepanek laewastiku tarwis juuri summasid juurde nõuda, läbi kukub, peetakse kindlaks. Sisemiste asjade minister paneb kindlustuse seaduse ette, mis aga ainult wanameelsete poolehoidmist saab leidma. Niisama ei ole keegi tema kogukondliku seaduse ettepanekuga rahul. Edasi ei ole kohtuministri teotamise seadusel, mis iseäranis ajakirjanduse juu kinni peab sulguma, suurema poolehoidmist loota. Seadus on siia ja tänna kaldum, et teda igapidi ka walesti seletada wõib, ta wõib üleüldsele seadusele kahju sünnitada. Iseäranis nähtakse sellel seadusel otstarbe olewat kirjanduslist ja koguni ajaloolist arwustust kõidikutesse panna, nagu oleks tarwis Hispanias weel enam pimedust laiali laotada. Et üks ehk teine aja-

Li-Hun-Wai.

P. Bigné d' Octon'i järele E. Enno.

Nad waikisiwad. Siis algas Li-Hun-Tshing uuesti:

„Kui sina Prantsuse ohwitseri teenriks heitsid, andsid sina Taeti päewal igakord oma koha käest ära.“

Li-Hun-Mong kõneles edasi:

„Pärast saamusin mina sinu warjus, kui sina laewasid tühendades oma koormaga küüras sadama sillal edasi rühkisid. Tuli aga päew, kus surnud ennaст ilmutawad, siis jätsid sina oma töö sadamas seisma, ning mina saatsin sind kalmuaiale.“

Üks esiwanemateст lisas juurde:

„Mina käisin sinu kannul, kui ja Siiami laewa pääle madrusеks hakkasid. Tuli aga meie püha, jätsid sina laewa sinna paika ning ruttasid sita oma ihu ja hinge mälestuse hallikal kasutama.“

Li-Hun-Wai wärises. Püss libises käte wahelt maha, mis hirm nagu hälwanud oli, ning jälle kõlises püssi pära wastu jalgtee kiwa. Tema heitis hirmunud pilgu uinuwa wahimaja poole; tema usklikus, Buddha usku südametunnistuses mõllas wiimane wõitlus. Jema nägi warju, mis ähwardades kindluse müüri päält silmi paistis — see oli sammas, mille ette hiljuti tütt Thu-Tieng, keda kaksteistkümmend kuuli korraga oliwad tabanud, maha oli kukkunud. Wahtide järelewaataja oli teda ligilähedal olewas suitsutamise teas leidnud olewat.

Surnute matusekohalt tõlasiwad praegu pühad laulud, kaebawate naeste hääled ning ohwerdawate inimeste sõnad arusaadawalt kõrwu. Ikka walgemaks läks öö; palmipuu lehed ja tamarinde oksad kahisesiwad merepoolt puhuwa tuule käes.

Siis tuli sügaw waikus, ning kõik esiwanemad hüüdsiwad ühekorraga:

„Kartlik, tänamata, patune inimene! Mispärast oled sina meid sestsaadik, kui sina walgete meeste hulka teenima läksid, ära unustanud? Wõigu sinu lapsed kord sinu nime siis ära unustada, kui sina mulla põue oled paigutatud!“

Sääl ei wiiwitanud tema enam. Wahikorra lõpuni jäi weel kaks tundi üle, aega küllalt kombeid täita ning weel õigel ajal tagasi jõuda. Tema puges wahimaja aia taha, sinna kus kõõgid oliwad, awas lindude kongi, wõttis kaks kana, noppis mõned ananasid ohwitseride aiaст ning — tadus riisiwäljade wahele.

* * *

Tema käik oli waaruw, kui tema surnuaiale jõudis. Ehk küll kuu oma hõbe walguст surnute linna üle wälja walas, siisgi põrkas tema kiirel käigul hauamajade wastu, mille all pühad uinuwad, kääbaste wastu, kus harilikud surelikud puhkasiwad, põrkas sammaste wastu, mis mandarinide sureliku põrmu üle püsti on pandud. Mõned hilised usklikud, kes hõbe kolmjalgade pääl wiirutit põletasiwad, waatasiwad oma toimetust seisma jättes temale tagasi järele.

Wiimati jõudis tema hauakiwi juurde, mille all tema esiwanemad hingasiwad. Umbrohi kattis hauakiwi, kuna wäänkaswud kiwist lendawa mao ümber tihedat wõrku oliwad kudunud.

Tema tiskus nad wälja, põlwitas maha ja räägis kõrgel häälel soojasti ja aegamõõda:

„Mina, Li-Hun-Wai, suurtsugu esiwanemate kõlwatu poeg, terwitan alandlikult oma kõige kaugemaid esiwanemaid, kelle hinged dshungli kaugustes, metsades ja Arrayo jõe selgetel wetel laiale lehwimas on.

„Mina terwitan ning auustan ka oma ligemaid esiwanemaid, kes Buddhas hingawad.

„Ning ma põlwitan alandlikult oma wanaisa Li-Hun-Tshingi, oma isa Li-Hun-Mong'i ette, kes mulle olemist on andnud.“

Tema tõstis oma pää ülesse, pani oma ande hauale ja räägis edasi:

„Kustutagu see wili teie isu ja janu, mis teid waewab, kui teie omal rändel läbi hingede maailma oma puhkepaigale tagasi pöörate. Kord tõin ma teile nende wähede annete raskeid bananikobaraid ning korwide täis muid wiija.“

Tema peatas, wõttis mõlemad kanad, lõikas neil pääd maha, käis wäljasiratatud tätel ümber haua ning niisutas kääbast werega. Selejuures räägis ta tasase, kurbliku häälega edasi:

„Kord ohwerdasin ma surnute päewal nende kahe wäikese linnu asemel kuldi, kaks kana ning kalu.

„Ning kuna ohwri punane weri jookseis, laskisin ma rakettisid üles ja põletasin lendawasse kullasse pakitud asju.

„Andke mulle, minu praeguse waesuse tõttu, kõik andeks, ning ärge jätke mind mitte maha.“

* * *

Kui tema üles tõusis, oli kuu looja läinud, ning hauasambad läikisiwad koiduku kahwatanud walguses. Tema jootsis, et enne wahikorra lõppu omal kohal olla. Wallikraawi sillal tuliwad serjant ja kaks meest wastu ning paniwad tema käed raudu.

Kui tema weel selsamal päewal jõjakohtu ees seisis, andis tema kõigi küsimiste pääle üheainsa wastuse:

„Mina, Li-Hun-Wai, suurtsugu esiwanemate kõlwatu poeg, terwitan alandlikult oma kõige kaugemaid esiwanemaid, kelle hinged dshungli sügawustes laiale heljuwad!“

Mitte üks joon tema kollakal näol ei liikunud, kui tema lasтjate ees seisis. Tema huuled sosistasiwad hilju:

„Mina terwitan ja kummardan oma ligemaid esiwanemaid, kes Buddhas hingawad!“

„Tuld!“ käskis ohwitser.

Laeng pani wahimaja wärisema. Kuulidest tabatud, kukkus Wai maha. Tema werine keel liikus weel purustatud suus:

„Ma terwitan Li-Hun-Tshingi, oma wanaisa, ning Li-Hun-Mongi, oma isa, neid, kes minule olemist on andnud! . . .“

Weel kord küünitas tema oma käed krampлikult nagu ohwerdades wälja, siis — oli Li-Hun-Wai oma esiwanemate hulgas. (Lõpp).

Seda ja teist.

Petroleumi joodikud. „Karjajaagu“ ja õlle joojad ei julge wist küll mitte oma maitse peensusega palju kiidelda, kui nad järele mõtlewad, et alkohol nendele ainult sellepärast mokka mõõda on, et nad tema tarwitamist wähega alustates kaua aega on harjutanud. Pakutakse topsisõõbrale siin näituseks porojommi asemel petroleumi — ta sülitaks ainult. Aga ometi on jooma orjasid, kes petroleumi parema meelega rüüpawad kui piiritust. Prantsusemaal läheb petroleumi joomine juba liiale, nii et Parisi arstide selts tarwiliseks on arwanud, abinõusid otsima hakata, kuidas petroleumi joomise wägewale laialilagunemisele piiri panna. Alustuses arwati, et et petroleumi joomine sellel põhjusel laiali lagunema on hakanud, et piirituse tolli tõsteti. Kui aga ligimalt järele hakati uurima, leiti, et petroleumi joomine juba enne piirituse tolli tõstmist laiali on hakanud lagunema. Petroleumi-joobnu ei jää nii uimaseks kui alkoholi-joobnu, waid ta on riiutas ja rahutu. Mispuguseid tagajärgesid petroleumi purjutamine toob, ei ole weel õieti ära seletatud, kuid kõik arstid tunnistawad teda aga kahjulikuks.

Kole. Ühelt loomataltsutajalt küsis keegi, kas tema mitte suures hirmus ei ole olnud, kui tema esimest korda lõwi puuri läks. „Oli küll,“ wastas loomataltsutaja külmawereliselt, „mina olin kuulnud, et nendel waestel loomadel paljukirpa on.

kiri wõimumeeste tegewust arwustab ja temale ehk sellega tuska teeb, peab waba sõna- ja kirjanduse-õigus kaduma! See on Hispanias wabameelsus! Aga selle asja pärast ei tarwitse ärewuses olla, sest et neist ettepanekutest ometi asja ei saa.

Wene riigist.

Kaugemalt riigist.

Peterburist. Peterburi kaugesõidu meremeeste-kool õnnistati 22. okt. Wassili saarel sisse.

— Senati otsuse järele, nagu „Now. Wremja“ teatab, on nendele juutidele, kes mitte käsitööliste nagu uulitsa prügitajate, mullatöö tegijate, kiwiraiujate, puuseppade ning stukaturijate sumti üles ei ole kirjutatud, mitte wäljas pool seda piirkonda elada ei tohi, mis juutidele asumiseks on määratud.

— Rahaministerium on nõuuks wõtnud, neid kaubanduse-koolide õpilasi, kes kooli hästi lõpetanud on, wäljamaale saata, et wäljamaa kaubandust ja tööstust tundma õpida. Kulud kannab rahaministerium.

— Seaduse eelnõuu on „Russ. Wed.“ järele sisemiste asjade ministeriumis wälja töötatud, mille järele juudid igal pool Wene riigis maad omandada wõiwad, kuid teatawate õiguste kitsendustega, mis maatüki suuruse ja luba kohta käiwad. Maatükk, 30 tessätini suur, wõib kuberneri lubaga osta; maatükk kuni 50 tessäti suur — sisemiste asjade ministri lubaga, suuremad maakohad ainult Kõigekõrgemal hääksarwamisel. Eelnõuu, mis teistele ministeriumidele läbi waadata on saadetud, kergendab juutidele asumist. Eelnõuu põhjendatakse sellega, et põllupidajad juudid agarad eripõlluasjanduste edendajad on.

— Raudtee asemikkude kongress on lõpulikult otsustanud sõidurongidesse iseäralisi rongiülemaid ametisse seada. Nende kohused oleks: selle järele waadata, et rong õieti sõiduplaani järgi sõidab ja wagunid mitte ülearu täis ei oleks; kõikide ootamata juhtumiste juures korda jalule seada; sõitjatele kaebtuste ja küsimiste pääle seletusi anda ja selle järele walwada, et rongis ilma piletita sõitjaid ei oleks.

— Raudtee õnnetused on wiimasel ajal nii igapäewaseks läinud, et meie mitme wähema üle teateid toonudgi ei ole. 19. skp. on Rjasani-Urali raudteel Paweletsi jaama pääl suurem õnnetus juhtunud, kus 25 wagunit puruks löödud on.

— Nowgorodi gümnasiumi VII. ja VIII. klassi õpilased — arwu pooleşt 55 meest, inspektor K. Neimand'i juhatusel jõudsiwad 19. skp. Peterburisse. Nad on kotku heitnud ja nõuuks wõtnud, 2 pühapäewa sellest tarwitada, et pealinna tähtsamaid kohte waatamas käia. Korter on neudel Keiserliku inimesearmastaja seltsi gümnasiumi ruumides. Wiimaje gümnasiumi õpilased käisiwad 1900. a. Nowgorodis, kus neid Nowgorodi gümnasium wäga lahkesti wastu wõttis. — Selsamal ajal s. o. 19. skp. on Peterburi VII. gümnasiumi õpilased ajaloo-kooliõpetaja Katterfeldti juhatusel Nowgorodi wanaaja mälestusi waatama sõitnud.

Moskwast. Waeste laste eest hoolekandmise selts on Moskwa ligidal Podolia maakonnas suure maakoha ostnud laste suwe asunduse asutamiseks.

— Moskwas asutatakse huwitaw päewapildi asjanduse museum. Mitmed asjad on juba museumis, näit. kõige esimesed päewapildi üleswõtmise riistad ja nendega walmistatud pildid, kui ka palju uuemaid riistu kuni kõige uuemate ja täielikumateni, millega päewapilifid loomulikudes wärwides üles wõtta wõib.

— Moskwas sünnitab üks iseäraline kättemaksmise lugu palju juttu. Üks rikas naesterahwas sai mehe kodust äraoleku ajal kirja, mis tema mehe nime pääle saadetud oli, naesterahwa käekirjaga adressi kandis ja kangesti lõhnas. Naesterahwas, kes paari aasta eest mehele saanud oli, arwas selle kirja mõne oma mehe endise armukese kirjutatud olewat, ei jõudnud kiusatusele wastu panna ja rebis kirja lahti. Kui tema kirja lahti wõttis, tuli paberi wahelt peenikest tolmu wälja ja paberi pääle ei olnud muud kirjutatud kui: „Pea mind meeles!“ Naesterahwas sai kohe pääwalu ja kukkus meelemõistuseta maha. 2 aastane laps, kes põrandal oli, wõttis kirja ümbriku maast ja pani selle koguni suhu. Poole tunni pärast leiti laps peaaegu surnult ja ema ilma meelemõistuseta maast.

Kostromast. Kostroma linn on endise haridusministri P. S. Wannowskij oma auukodanikuks walinud.

Kasanist. „Kasanskij Telegr.“ kirjutab üheşt naljakast looşt, mis Moskwa-Kajani raudteel ilma piletita sõitjatega sündinud. Keegi raudtee-ametnik wõttis 15 meest ilma piletita ühel jaamal rongi pääle ja mahutas neid kauba wagunisse. Meelehääd lubati siis temale anda, kui rong perale jõuab. „Sõitjad“ pidasiwad aga nõuu kokku, et kulud wähemad oleks, wiimasel jaamal enne rongi kohale jõudmist ilma raha maksmata rongist wäljaminna. Naudteemees kuulis aga seda nõuupidamist ja mõtles omalt oma kaitsealustele pusi mängida. Ühe jaama pääl tuli tema waguni juure, ütles meestele, et siin jaamas teiste wagunisse istuma peab ja palus neid rutata. Mehed kolisiwad kätte näidatud tühja wagunisse ja raudteemees pani waguni ulse kinni. See wagun oli aga teise rongi wagun, mis teisele poole läks. Niiwiisi jõudsiwad mehed jällegi sinna jaama, kust reis pääle hakkas; wagun jäeti — kui tühi kaubawagun kunagi — jaama seisma. Waesed mehikesed istusiwad terwelt 12 tundi wagusi wagunis ja siis alles hakkasiwad nemad karjuma, kuni neid wälja lasti.

Belgorodist, Kurski kuberm. Belgorodi ja Koraishani maakondade kaudu lendab nii palju metspartisid ja hanisid lõuna poole, et mõnikord ilm pimedaks läheb nagu hämariku aegu. On ettetulnud, et hobused lindude karjumist kartes lõhkuma on hakanud ja teised koduloomad ennast ära peitnud, kuhu saiwad. Küttidel on põlwed, hulga kaupa tapawad nemad lindusid maha ja saadawad neid Harkowi ja teiste suuremate linnade turgudele.

Soomemaalt.

Helsingist. Kahju, mida tänawu wiljaikaldus Soomemaale toonud on, arwatakse 50 miljoni marga pääle.

Lätimaalt.

Riiast. Keisri Majesteet on, nagu lehed teatawad, rahaministri kõige alandlikuma aruande järele Riia linnawolikogu sellekohase palwe pääle luba andnud, linnapandimaja asjaajamise kapitali tõstmiseks Riia linna diskontopangast 300,000 rublalaenata. Laen tehtakse kaheteistkümne aasta pääle, protsentisid maksetakse 5½ sja päält. Wõlakustutuse summad wõetakse linna sundusliikude maksudena eelarwesse.

Kodumaalt.

Wõrust. Kuna möödalãinud aastal siinse Liiwimaa piirituse puhastamise ühisuse keldrist piiritus „oma pääd“ Wõru järwe jookşis ja suurt kahju sünnitas, siis on tänawu jälle wargakäed wabriku tsisterni ehk hoiunõuu „tikkamas“ käinud. Piirituse kahanemist tsisternis märgati 17. skp. ja järelewaatamisel leiti 1½ pange piirituşt kaduma läinud olewat. —r.

Walgast. 23. skp. õhtuşt saadik on meil talw walitsemas. Õhukene lume-härm katab maad ja külma on 10 R. —r.

Walgast teatab „R. W.“, et Walga maakonna põllutöö tarwituste üle nõuapidamise komitee koosolelutest ka põllumeeste seltside asemikud osa on wõtnud, siisgi lükanud komitee omad harutamised edasi järgmise koosoleku pääle, kuhu ka Argmäe, Trikateni ja Smilteni wallawanemad tahetakse kutsuda. Sellest on näha, et Walga maakonna komitee oma ülesande pääle palju tõsisema pilguga waatab, kui mitmed muud maakonna komiteed.

Paistust. Juba 18. okt. saadik puhub tange tuul. 21., 22. jne. pidi „Postimehe“ järele lund sadama, aga pole enam lund näinud, kuid 22. sadas teda natuke aega wihmaga segi. Talw annab inimestele wilja kogumiseks küllalt aega, aga wihm ei lase põllul korralikult tööd teha ja wilud ilmad ei lasknud wilja ennem küpseks saada, kui septembri- ja oktobri-kuul. Wäga wanad inimesed tõendawad, et nad omas elus niisugust suwe pole näinud. Oktobri-kuu on lõpul, aga põllul on weelkaera ja kartulid, mõnel olla linugi weel katkuda. Wäga palju peremehi ei wõiwat hilise aja päraşt enam linu litku pannagi, waid kuiwatasiwad nad ära, töusiwad kuppu ja paniwad warju alla, kuni tulewa kewadeni, siis leotawad nad jälle neid. Maad on wähe küntud. Ristikheina maa hoiti loomade sõõtmiseks tündmata ja muud maad wõi põllud oliwad wilja all. Rukiorased on wiletsad. See tuleb küll jelleşt, et wilud ilmad neid kosuda ja laswada ei lastnud; päälegi jäi rukki küli seemne puuduse päraşt hiljaks, sest nii kuidas meie wili täpşeks sai, nii oli ka lugu rukkiga. Wanad rukkid oliwad juhtumise wisil kõigil põllumeestel kewade otsas. Et alati wihma sadab, sellepäraşt läheb palju wilja raisku ja põletamise materjali tulu on tahekordne, enne kui rehi kuiwaks saab. Turbad on tänawu peaaegu kõigil raisku läinud. e.

Laiuselt. 22. okt. kell kolm hommiku oli suur tulekahju Laiuse wallas Wiina külas. Talukohaomaniku Lauri, kes ühtlasi ka linaseemnete ja linade ülesostja on, põlesiwad hooned pääle elumaja kõik maani maha. Peremehe kahju on wäga suur, sest hoonetega ühes põlesiwad ka kõik loomad ja hobused ühes põllutöörііstadega ära. Niisamati häwitas tuli enam kui 1000 puuda ostetud linaseemnid ära. Rehi ja tarjalaudad saiwad alles tänawu suwel ehitatud ja ei olnud tulekassas kinnitatud. Niisama kinnitamata oliwad ka loomad ja linaseemned. Tule hakatus senini weel selgitamata. See on juba teine tulekahju wallas üheainsama nädala jooksul. Mõni päew waremalt põletati kursa käe läbi Laiuse wallawanema reheد, mis ka alles tänawu ehitati, ühes mitme saja koo warjule pandud linadega ära. Wallawanem oli kahju ajal Tartus loospoissa ära andmas. — 2. okt. oli Laiusel wallawanema walimine. Wallawanemaks waliti hiigla häälte enamusega meie senine tubli wallawanem hr. Wiit tagasi. --T.—

Harjumaalt. N. kihelkonnas kuulutas tänawu ühe suurema mõisa omanik kõik oma mõisa järel olewad renttalukohad müümiseks üles. Aga ainumat ostjat ei ilmunud, ei praegustest rentnikkudest, ei wõõrastest. N. kihelkonnas on 500 talukohta (ainult mõni rohkem), neist peaaegu pooled alles rendikohad. (Umbes 270 on ostetud, 230 renditud kohta.) Ostetud kohad on suuremalt jaolt 10—20 aasta eest omandatud, wähem jagu hiljemalt. Wiimastel aastatel läheb aga kohtade ostmine wäga wisasti ja näitab, nagu tahaks üsna seisma jääda. Wõib weel sada aastat mööda minna, enne kui sel kombel kohad kõik müüdud on. Rentnikkude seisukord on aga wilets, kiratsew. Iga kuue aasta sees kord toob neile rendilepingu muutmine uued tingimised ja rendi kõrgenduse. 70—80 rubla päält saja pääle tõstetakse renti korraga. Sellest siis ka tuleb, et siin põlluharijate peetus põllupidamise ja oma kodutoha külge järjest lõdweneb. Enne oli iga sulase kõrgem siht — kord maadepidajaks saada. Nüüd on linn ja wabrik selle asemele astunud. Aasta kolme nelja eest, kui Tallinna wabrikud palju töölisi tarwitasiwad, wähenes siinse kihelkonna elanikkude arw (see on umbes 5000) kahe aasta jooksul terwe tuhat. „Katsume weel paar aastat kiratseda, pigistan põlluşt weel wiimase wälja ja siis — linna eht minu pooleşt kas wõi „Siberisse“ on rentnikkude jutt. Muidugi mindud ei ole mitte nii kergesti kui öeldud, aga lõht põllu ja põllumehe wahel kaswab ja kaswab. Kodune tunne ja parema tulewiku lootus, mis kohaomanikku kõikfugustes raskustes julgustab ja elustab, puudub rentnikul. Et sel wiisil wiimase seisukord ikka halwemaks läheb, on käega katsutaw. — Kolme aasta eest kõrgendas R. mõisa omanik talukohtade rentisid. Räägiti: mõisat tahetud müüa, mõisa wäärtuse tõstmiseks oinud rohke koharentide kõrgendamine tarwilik. Rendi kõrgenduse järele jäiwad mitugi kohta tühjaks. Tööliste puudusel ei jõudnud mõis neid ise ka mitte ära harida. Teisel aastal leidus tühjadele kohtadele küll kõrge rendi lubajaid — need oliwad kaugelt tulnud tundmata inimesed — aga rendi maksjaid ei leidunud. Uuteşt rentnikkudeşt räägiti küll, et nad warguşt wastu wõtawad ja muud, aga põllud jäiwad sõõti ja seemendamata. Praegu on nimetatud mõisa walitsus kibedasti kohut käimas, et uuteşt rentnikkudeşt lahti saada. Waranduse üleskirjutamise juures leiti ühe juures ainult üks suremas haige hobuşekont. Sarnane lugu on mitmes teisesgi kohas. Mitte harwa ei tule ette, et rentnik enne kohut kõige waranatukesega salaja ära kaob, kohta ja maja ilma hooleks jättes. — Miks aga kruwiwad mõisnikud rendi ülemäära kõrgeks? See on üks hulga seast, kes seda mõisa müüma päraşt teeb. Rentnikud ise tõnelewad rendikõrgenduse põhjusteşt kõikfugu kentsakaid asju. — Ühel rentperemehel käinud poeg kosja rada ja poiş sõõtnud pulma tõttu ruuna rammu. Sõõdetud ruuna juhtunud mõisaomanik kiriku teel nägema ja — rentnik pandud nende ritta ülesşe, kellele lähemal korral renti tublisti juurde lisada tuleb. Teine rentperemees toonud jõuluks metsaşt kuuşe, seadnud mõningad küünlad tülge ja hakatanud need jõulu-õhtul põlema. Seda saanud mõisaherra kuulda ja — renti juurde. Kellegi kehwa rentniku juures teeninud tema pojad, kolm tugewat meest, aastate kaupa ilma rahapalgata. Selle tagajärg oli, et koha põllul wili ja rentniku taskus kopikate hulk kaswama hakkas. „Waata, mis koht sişse wõib teha, kui nad laişad ei oleks“, ütelnud mõisaomanik ja — jällegi renti juurde niihästi ühele kui teisele. Wõib olla, niisugustes juttudes on oma jagu luulet, aga tõtt tingimata ka. — Mullu kõrgendas P. mõisa omanik kohtade rentisid 80 protsendi wõrra. Kedagi aga ei olnud, kes seda juurt hinda oleks maksnud ja lõpp oli, et kohad kõik wanade rentnikude kätte wana rendiga, eht üsna wähese kõrgendusega edasi jäiwad. Sarnaste nähtuste järele peab arwama: nad kõrgendawad rentisid, et talupojalt wiimaşt jõudu wälja pigistada, ilma selle pääle mõtlemata, kuidas lugu tulewikus rajaneb, eht — nad ei tunne kohtade wäärtuşt. Kui paranduşt ei tule, jäävad rentnikud kiratşejaks põlluharijate liigits, ja nad jäävad seda kauaks, sest praegustel oludel nende hulgaşt kohaoştjaid enam ei şigine.

A. K.

Harju-Madiselt. Kartus, et kartulid tänawu lume alla jäävad, oli enneaegne, sest igal pool on nad nüüd üles wõetud, ainult jääl, kus maa liig märg, on kõik wee sisse jätud — jäält polnud ka midagi saada. — Tänawu aastal on Baltiski meri enesele palju ohwrid nõudnud. Suwe jooksul on mitmed oma elu jäält kaotanud. 12. okt., mil tange maru mõllas, on jällegi paar talameest jääl omale külma haua leidnud. —sa—

Saaremaalt. Senine Ruhnu õpetaja Sevelius olewat, nagu „Arensb. W.“ teatab, oma ameti maha pannud ja juba ütsildaselt saarelt ära reisinud.

— Pühapäewa õhtu saadeti, nagu seesama leht teatab, selleaastased nekrudid, arwu pooleşt umbes 140, aurulaewa „Constantiniga“ üle Riia oma tulewastesse teenistuse kohtadesse.

— Eesti keele õpetuse asi läheb, nagu „Saarlane“ kirjutab, sel aastal Kuresaare gümnasiumis paremini, kui minewal kooliaastal, sest et osawõtjate arw tõusnud on. Sel aastal on Eesti keele tundide wõtjaid pääle 20. Eesti keele õpetuse andmine gümnasiumis on aga, nagu meie seda juba waremalt tähendanud oleme, wäga tarwilik ja tähtis. Gümnasiumist tulewad kestharidusega inimesed wälja. Kui nad aga oma emakeeles kirjutada ei mõistagi, siis on see haridus küll poolik ja kui nad oma isale eht emale emakeeles kirjutada ei wõigi, siis on see küll kurb! — Üht asja pealsime aga Eesti keele õpetamise asjas weel nõudma. Ka Kuresaare ülemas tütarlaste koolis hakatagu Eesti keelt õpetama. Suurem jagu nimetatud koolis käijatest on eestlased ja meie Eesti soost haritud naesterahwastele läheks oma emakeele haridust weel rohkem tarwis, kui meesterahwastele. Siin juures püüdku koolikaswandikud, püüdku lastewanemad ja püüdku kooliwalitsus ise — aga ärgu olgu selle wastu, — et Eesti keele õpetamine koolides edeneks. See ei ole mitte patriotismuse tagaajamine, waid elu tarwitus nõuab seda. Ja kui ka siin wähe rahwusline iseteadwus tõõtaks, siis poleks ju ka see mitte paha asi, sest ka rahwuslikku iseteadwust on üleüldse elu hää käekäigu edendamiseks ja edenemiseks tarwis.

Kaarmalt. 19. skp. põlesiwad Kaarma külas kats peret maha. Tuli oli ühe 9-aastase lapse käest õlgedeste sattunud, millega maja seinad ära wooderdatud oliwad. Hirmsa tormi tuule mõjul, mis 19. ja 20. skp. siin möllas, oliwad kats lähedal seiswat talu 2 tunni wältuşel tuhahunnikuks muutunud. Ühes peres on kõik odrawili ja kartulid, põllupõht ja muu wäikşem kraam sişe jäänud. Õnn, et õnnetus kestpäewa ajal juhtus ja et põlewad majad külas alltuule seisiwad, muidu oleks terwe küla, 11, peret tuleroaks sattunud. — Tuli on laste käes kardetawam kui habeme nuga. J. K.

Sõnumid Tallinnast.

Tallinna ringkonnakohtu president t. r. n. N. M. Demtshinskij nimetatawat, nagu „Rev. Isw.“ kuuleb, lähemal ajal Wilnasse kõrgema koha pääle.

— Kohalik korstnapühtijate sumpt olewat, nagu „Birsh. Wed.“ teatawad, palwe ülemale poole läkitanud, et luba antaks korstnapühtja kooli ajutada ning üleüldist Wene korstnapühtijate ühenduşt wastastikku abiandmiseks luua.

— Tallinna ringkonnakohtu ees oli „Rev. Z.“ teatel põlise aunkodaniku Karl Eisenbeini ja Preisi alama Hermann Krameri süüdistuse-asi eila ja üleeila harutuşel. Neid süüdistati Nuhtl. S. 13. 1199., 1711. ja 1681. paragrahwi põhjal, milles walitsuse poolt kinnitatud ühisuste waranduse raiskamiseşt küsimuse tõttu. Kohus mõistis Elfenbeini kolmeks kuuks kinni, aga Krameri wabaks.

Kohalikud sõnumid.

Linnawolikogu koosolek

24. okt. k. 7 õhtul raekoja saalis.

(Trükitud politseimeistri iseäralisel luba.)

Linnapää v. Grewingki ära olekul awas linnapää abi Bokownew koosoleku, mille järel minewaşe koosoleku protokoll ette loeti ja alla kirjutati.

1. Liiwimaa kuberneri herra paneb ette, et jahisaagiga kauplemise asjus sunduslikud määrused walmistataks ja maksma pandaks ning paneb nende määruste eelnõuu ehk projekti ette, mis Liiwimaa jahiarmastajate seltsi poolt walmistatud. Et selle eelnõuu läbikatsumine suurel koosolekul mitte hõlbus ei ole, walitakse kommisjon, kes eelnõuu läbi katsub ja oma hääksarwamised wolikogule ette paneb. Kommisjoni liikmeteks walitakse linnawolinikud: prohw. von Zoege-Manteuffel, linna sekr. A. Schmidt, Frederking ja Tõnisson.

2. Linnaamet paneb ette, et tähtaeg, mis hr. Faurele selleks antud, et ta oma laewade peatuspaigaşt selle osa ära koristaks, mis ta ilma linnaameti lubata juurde ehitanud, kuni 1. sept. 1903. pikendaks, sest et Emajõe liig kõrge wee päraşt tänawu şuwel wõimata oli seda tööd ette wõtta. Koosolek lubab seda pikendust.

3. Linnaamet paneb ette, et kommisjon walitaks, kes linna tulewa aastaşe eelarwe projekti esialgselt läbi waataks. Kommisjon määratakse 11 liikmeliseks, millesse linnawolinikud: Lieven, Tõnisson, Bätge, von Zeddelmann, prohw. Körber, Wirkhaus, Martna, Margens, Brock Kiwastik ja Faure walitakse.

4. Raekoja keldriruumide üürile andmise asjus arwati hääks, et üürileping kuni 1907. aastani kindlaks tehtaks.

5. Majaomaniku Teas'e palwe, et maaalused weetorud Maarjamõisa uulitsasse, Kastania uulitsast kuni tema majadeni, ehitataks, lükatakse tagasi, sest et linna weetorude kommisjoni seletuse järele Kastania uulitsa weetoru nii kõrgel seisab, et Maarjamõisa uulitsa weetorusid sinna sisse juhtida wõimata on. Weetorude kommisjonile tehtakse aga kohuseks abinõuusid otsida, kuidas Maarjamõisa uulitsa weetorude asja korraldada wõiks.

6. Majaomanikkude: O. Asşori, M. Wohla, K. Koppeli ja M. Kewaja palwe, et neile see kulu tagasi maksetaks, mis nemad Kastania uulitsa sillutamiseks kandnud, lükatakse tagasi, sest et awalikuks tuleb, et nimetatud majaomanikud küll 600 rubla selleks on andnud, et nende majade eest uulits tasaseks tehtaks, kuhu juurde ka linnakassast üle 400 rbl. on juurde maksetud, kuid uulitsa sillutamine on täiesti linna kulul sündinud. —aa—

*

Rahwakoolide tegewuse alguse puhul.

Karjaskäijad kaswandikud on jälle suuremalt jaolt oma suwise ameti maha jätnud ja kooli tulnud, et säält enestele tarkust korjata. Nüüd kuluwad aga mõned nädalad ära, enne kui jälle see tarkus, mis suwel kõik ära kadunud, kätte tuleb ja nooremad, kes esimest talwet koolis, sugu järje pääle saawad. Waewa ja hoolt on nii hästi kooliõpetajal kui õppijal küllalt, kui wiimased hariduses edenema peawad. Raamatuid, kui õpeabinõuusid on nüüd jwba mitmeid olemas. Weel hiljuti rikastas õp. Mohrfeldt meie koolisid ühe hää piibliloo raamatuga, mida kasuga ka weel endiste piibliloraamatute kõrwal tarwitada wõib. Eestikeele õpiraamatutega, eht neid küll ka mitmed on, saab koolides siisgi läbi, aga suurt segadust sünnitab praegu koolides Wene keeli rehkenduse raamat: „Правдинъ и Мюльманъ“ I. ja II. jagu, sest igal aastal tuleb uutmoodi parandatud trükk wälja; terwele jaoskonnale klassis üht kirjalikku tööd üles anda, on koguni wõimata, sest igal lapsel on praegu isemoodi raamat. Küll on nüüd uuemad trükid paremad ja wallakooli eestawa järele korraldatud, aga lastel, kelle wanemad waeşed, iga aasta uut raamatud muretşeda, on küll raske ja sünnitab kooliõpetajale ka suurt tüli. Niisamati ka geograhwia raamat. Igal aastal ilmub uus, mõnikord koguni endiseşt pahem, kirjutatakse inspektori poolt ette; koolides olgu nüüd see õpiraamat tarwituşel. Kuhu siis endiseş jääwad ja kas kõik lapşed neid muretşeda jõuawad, seşeşt ei küşita midagi. Geograhwia õpiraamatute seast on küll praegu kõige parem ja wallakooli kohaşem: „А. В. Кузнецовъ, Краткій курсъ географіи Россіи“, mis hiljuti Sichmann'i raamatukaupluşe kirjastusel Riial ilmus. —sa—

*

Kuidas wälşaspoolt kuuleme, on kohaliku ülikooli nõukogu otsuseks teinud ülikooli 100-aasta kestuse mälestusepidu puhul tuntud teadusemehi ülikooli auuliikmeteks walida. Kuulu järele on neil päiwil 57 isikut auuliikmeks walitud, nende hulgas ka mõned endiseş Tartu ülikooli prohwesşorid.

— Kohaliku ülikooli erakorraline prohwessor r. n. Dr. med. Solowjew on 2. juulişt s. a., määratud tähtaja ära teenimise järele, oma palwe pääle ametişt wabastatud.

— Kohaliku ülikooli maja parendamise ja juurendamise pääle on, nagu ajalehed teatawad, Riia õpekonna kurator haridusе ministrilt 54 tuhat rubla palunud.

— Hariduse ministeriumis on, nagu „R. W.“ kuuleb, nõuu terwes riigis kesk- ja kõrgemate õpeasutuste kooliõpetajate palka ajutişeks kahekümne protsendi wõrra kõrgendada, kuni uued kõrgendatud palga määrused maksma pandakşe.

— Riia õpekonna kuratori käsul korjatawat Peipsi järwe ümbruskonnas elawate lahkusuliste, nõnda nimetatud „poluwertside“, kohta teateid. Saadud teadete põhjal tahetawat abinõuusid otsida, et „poluwertside“ waimlise edenemise järge tõsta.

— Liiwimaa abi-kuber.-nõuun. Nekljudow jõudis tei Kownoşt Riiga tagasi.

— Riia õpekonna k kammerherra Iswolskij sõitis „R. eila kell 3 p. l. ametikohuste täitmisel

— Wõru maakonna alampolkownik Kirchmann on tõstetud ja mundri ja puhkepalg ametişt wabastatud.

— Lubasaamine. Karl luba antud oma päristalusse „Tiha weşiweskit ühe paari kiwidega ehita

— Kalja walmistaraşt müügi tarwis abil oli Pühajärwe wallas ela walla liige Liisa Kurs 7. jaoskonniku poolt 800 rublaga, eht mõ kolmekuuşe kinniistumisega karistatud kalja keemikaliku läbikatsumise ja asjaliikude tõenduste saatmise kohtop. wälja maksma, kuna aga 51 ära tuleb häwitada. —

1. augustil 1901. a. tõi sü Nuustaku laadale müügi tarwis walmistatud kalja, kus politsei tem ära wõttis. Ärawõetud kaljaşt oli sü mehe Saare käeşt 22 pudelit kui kõl saannd, kuna muu kali koduşt müü oli toonud. Selle kalja pruukimise wad palju laadalolejateşt haigeks 4 pudelit kalja saadeti kubermangu a läbikatsumiseks, kus ilmsiks tuli, et poolt walmistatud kali tõesti şaharmistatud oli. —

Rahukohtunuku otsuse pääle t alune Kurs edasikaebtuse, kus ta asja harutustel kogus seda selgeks et ta kali mitte şaharini abil wa ole, waid keegi teine tema käeşt är jaşse päraşt şaharini kiusu päraşt nud, sest et politsei kohe mitte e kinni pitseerinud, mida aga tema ei läinud õigeks teha. — Rahukohtunik tinnitas 23. oktobril rahutohtuni mõistis kohtukulud kogus süüalune

— Jultunud warg wäikene, saadeti üleeila õhtul Kin würtsipoodis toime. Kui poodis poodi pidajat (tes oma elamişe to olnud, löödi poe aken sişse. Kui poodi ruttas, nägi ta, et aknaru põhjaga auk sişse oli löödud ja a riiuli päält üks tubakapakk ära ol — Poodide pidajad peatsiwad igo tama, et kaubakraam aknale mitte ole seşt şarnane lugu, nagu praegu wõib koguni kergesti korduda.

Kirjawastused.

R. W. L. Et Teie tahate Loodi poo ühisuse asutamise mõtet elustama hakata, Neid juhtmõtteid, mida Teie walla hoiuühendamise asjus awaldata, oleme ka me Kuna Teie hoiu- ja laenu-ühisuste kes Tartu linna soowitate, siis oleks t uued hoiu- ja laenu-ühisused kohe a Eesti hoiu- ja laenu-Tartus ühenduşeşe astukşiwad kiri şeda lubab. Waheşt olete hää ja te kuidas asi Teie pool edeneb. Eesti hoiupõhjuskirja saate kohe.

A. L. K. Et Teie tõsise mehe ti koguduses waikida ei tihta, şaame aru. E pühade üle ruumipuuduşel enam sõnum wõi, peab ka Teie teade wälja jääma.

St. v. J. K. T. Käşikiri tänuga waadatud, teatame.

J. J. K. Huwitawad teated käes. nrdel işandatel on şelle pooleşt õigu meestel korda on läinud, maahindami palweid kubermangu hindamişe-kommis maha şumbutada. Nemad eksiwad mad uşuwad, et nemad şeega maahindam kiku wõidu kätte on saanud — kui aga põllupidajad endid oma kasude walmistawad. Päälegi wõib hindamise nõuu lugu rahaministeriumis teişeks mi

J. K. K. „Laste koolitamişeşt“ o esialgse waatamise järele wõib ütelda, mine, mida Teie warsti oodata wõite, şaa olema.

Wene telegrahwi-agen telegrammid.

Haagis, 22. okt. —6 nowembri wahelise kohtu alalise walitsuse n olet kokku tutşutud.

Sofias, 22 okt. — Polkown on kindralştabi ülemaks nimetatud.

Konstantinopolis, 23. okt. — laewa „Piemonti“ komandor ametikohtadele, et kui mereröövli ajal wälja ei anta, tema edasi şu ufid tarwitama saab. Türgi wali äritatud.

Londonis, 24. okt. — Küşim walitşus Bulgaria ministerpresiden wastanud, şeletas Cramboene, et w guşt kirja ei olewat saanud.

Johannesburis, 24. okt. — jus awaldas kahetşuşt, et ta Boeri limaal tarwitada ei wõiwat.

Lissabonis, 24. okt. — Ka wärişemine oli linnakeşes Mitmed majad langeşiwad kokku; wad inimeşed oma alla. Kange litşemas.

Sofias, 24. okt. — Tşonişt kahekordşe põgenemise eest wastutuş

Berlinis, 24. okt. — Janko miseks on juur şalk sõjawäge wälş

Kielis, 24. okt. — Keiser W Inglişemaale.

Riias, 25. okt. — Domesnesi res jäi aurulaew „Mercurius ma tinni.

Wastutaw toimetaja ning w Cand. jur. J. Tõnis

Tänaşel numbril on We leşti Gummi-Wabriku galoşi leht kaaşas.

J. J.-S. S. „Laara“.

Laupäewal, 2. nowembril s. a.

Näokatte-pidu.

Hakatus kell 9 õhtul.

Piletite hinnad: Seltsiliikmetele 35 kop., seltsiliikmete läbi sissetoodud naesterahwastele 50 kop., meesterahwastele näokatte piduriietes 65 kop., ilma selleta 1 rbl.

40.2.4 **Eestseisus.**

F. F. W.

Pühapäewal, 27. oktobril s. a.

Koorijuhataja Adam Martinsen'i

matmine.

Kokkutulek kell 1 lõunal.

9 **Päämees.**

St. Peterb. Eesti Kooli Selts.

Laupäewal, 26. oktobril s. a.

II. jaoskonna ruumides

(Больш. Монетная д. 22)

Perekonna-õhtu.

Näitemäng: **„Poissmehed“.**

Hakatus kell 1/2 9 õhtu. 8

Pühapäewal, 27. oktobril s. a.

Wiljandi Luther. St. Pauluse kirikus

Waimulik kontsert.

Kontserti annab hra **Otto Hermann** (orel) Peterburist, oratoriumi laulja hra **A. Mathiesen'i** (tenor) lahkel kaastegewusel.

Eeskawa:

1. Fantasia (orel) — J. S. Bach. 2. Aria oratoriumist „Elias“ (tenor) — Mendelssohn. 3. Adagio (orel) — Beethoven. 4. Immanuel! Issand on siin — C. Nößler. 5. Fantasia (orel) — Hesse. 6. Karatüne: Kus sina lähed (tenor) — Roessel. 7. Kui Issand risti saadab (tenor) — Radeke. 8. Rändajate koor „Tannhäuserist“ (orel) — R. Wagner. 9. Jesu laul (tenor) — Hilbach. 10. Praeludium (orel) J. S. Bach.

Kontsert algab kell 2 1/2 p. l.

Piletite hinnad (ühes margim.): I. pl. 50 k., II. pl. 30 kop., III. pl. 15 kop.

Piletid ja programmid on kontserdi päewal kella 2 saadik kiriku ukse juurest saada.

Narwa Eesti Selts.

Laupäewal, 26. oktobril

suur näitemängu õhtu:

„Kaotatud aun“.

Ligemat müürilehtedelt.

10. nowembril s. a. **Näokatte-pidu.**

8 **Eestseisus.**

Rakweres „Lõpiku“ seltsi saalis.

Pühapäewal, 27. oktobril s. a.

Neiu Paula Brehm'i

Kontsert

hr M. Lüdig'i (klawer) kaasaitamisel.

Piletite hinnad (ühes margim.): Esimesed 2 riba 1 rbl., I. pl. 75 kop., II. pl. 50 kop., III. pl. 30 kop.

Hakatus kell 8 õhtu.

Ligemat müürilehtedes. 8

Proowige tuttawaid

Iluduse-seepi „Ideal“

Konkurenz-seepi „Avance“

Saada E. Buhre rohukauplustest Pärnus.

Odawalt müüa

1 suur naester. kajuk-rotunde Riia uul. nr. 62, all, pahem. kätt. Näha kella 12—4.

Aedarunnid on wälja üürida

C. Faure pärijate majas Kiwi uul. nr. 1. Küsida majahoidjalt. 8

Müüdakse

maakoht

Новгородской губ. Старорусскаго уѣзда, 167 desjatini hääd põllu- ja metsamaad. Kõik maa on ühe jõe ligidal ja teine jookseb põigiti läbi, kus hääd heinamaad on. Kaswawad tammed, kuused, lepad ja kased. Hind 9000 rubla. Plaan on näha ja kaupa teeb Peterburis, Ярославская № 3,

8.41 М. Дмитріевъ.

Teadaandmine.

Liiwimaa mõisnikkude mõisate laenu-ühisuse (Kredit-kassa) päewalitsuse poolt antakse selleläbi awalikult teada, et **laenuühisuse päewalitsuse**, kui ka **Eesti osakonna jaoskonna walitsuse ameti ruumid** 23. nowembril s. a. laenuühisuse sajaaastase juubeli-päewa pidamise pärast sel päewal, s. o. **23. nowembril s. a. rahwale asjaajamiseks mitte lahti ei saa olema.**

Riias, 9. oktobril 1902.
№ 6734.

Ülem direktori asemel **von Gersdorff**, nõunik.
Ülemsekretär **E. Baron Sass.**

43.50

Iluköites kirjawara.

Peaaegu iga tähtsam eestikeelne raamat on iluköites saada. Suuremad ja tähtsamad raamatud, mida iluköites rohkesti tarwitatakse, ei ole mitte enam lihtköitest poole kallimad, nagu waremalt, waid ainult wähe. Uusi lauluraamatuid lihtsas ja kallis köites, alla 1 rbl. kuni 10 r. Raamatute kaantele trükitakse nimetähed, mälestusepäewad ehk mis soowitakse, odawalt ja hästi. Ka posti kaudu tellimise pääle. Uued ilmunud raamatud on kohe saada. Wanemast kirjandusest kõik, mis kusagilt weel saada. Raamatukogudele iseäranis kasulikult. Nimekirjad hinnata. Adress: ПЛОМПУ, РЕВЕЛЬ.

Ploompuu raamatukauplus Tallinnas.

Praegu ilmus **K. Sööt'i trükikojast** ja saab tellijatele raamatukauplustele j. m. müüa saadetud:

Piltidega Naljakalender

1903. aasta jaoks.

Wiies aastakäik. — Hind 25 kopikat.

Pääle kalendariumi leidub Naljakalendris: Weneriigi ülemate ametnikkude nimekiri Tähtsamad ametnikud Liiwimaal. Posti ja telegrahwi seadused. Kihelkonna postimehed. Pikkuse, wilja ja wedelikkude möödud. Raudtee jaamad. Rahukohtunikud. — Liiwi- ja Eesti kubermangu kihelkondade ja waldade adressid. Weneriigi auunimed. Eesti ajalehed. Laadapäewad.

Naljakalendri lisa on õige mitmekesine, millest tähtsamad tükid järgmised on: Miljonär — **K. E. Sööt'i** luuletus. Soome kirj. J. Aho jutt: Siis kui isa lambi ostis. A. Tshechowi jutt: Kui kellelgi ametitalitusе kohas tegemist on. Laul: Liiwahannus ja Naljahammas. Inglise kirj. K. Jerome kirjeldus: Halwast ilmast. Naer. J. Mändmetsa jutustus: Tüli Lurichi pärast. Kerjajad — J. Liiwi laul. J. Tschirikowi jutt: Edu. Soome kirj. T. Pakkala jutustus: Linnaskäik. Näitemüügil — G. E. L. laul. Prantsuse kirj. L. de Tinseau jutt: Must pärli. Naljakad lood rahwasuust — üleskirj. M. Kosjak. Kui ma majaomanik olin — iseloomu kirjeldus. Kurat ja kõrtsmik. — Baumbachi laul G. E. Luiga tõlke. E. Bergeri jutt: Kullakese mõju. Ei ole unenägu see — Anna Haawa laul. — Pääle selle hulk naljatilkasid, mõtteterasid, naljapilta jne. — Lõpuks käesolewa aasta hinnamõistatuse seletused ja uued **hinnamõistatused** 1903. a. jaoks. Mõistatuste seletajatele on 12 rubla eest raamatud määratud.

Pääl selle on weel järgmised raamatud ilmunud:

Püüa edasi ehk **Kuidas raskuseid wõidetakse.**

Inglise kirjamehe **O. S. Mardeni** järele ümber pandud. Hind **55** kop. Kartoneeritult **65** kop. Iluköites **1** rubla.

See raamat on kinkimise tarwis wäga sünnis ja soowitaw.

Raamatu sisu langeb järgmistesse päätükkidesse: 1. Inimene ja saatus. 2. Mis kindel tahtmine wõib korda saata. 3. Agarusega wõidetakse suuremgi õnn. 4. Ajawäärtuseſt. 5. Tunne iseennast. 6. Wali töö, mida sa aunsasti teha jõuad. 7. Waimustatud töö nilsast. 8. Rõõmus meel on inimese kõige parem seltsiline eluteel. 9. Õigel ajal, ehk kuidas karwapäälne olek inimesele kasu saadab. 10. Hää eluwiis on õnne alus. 11. Waimustuse wõim. 12. Nõukast olekust ehk „terwest mõistuseſt.“ 13. Inimesel tuleb iseenese pääle loota ja oma wäärtust tunda. 14. Häädus on parem kui rikkus. 15. Edenemise saladus. 16. Iseloomu wäärtuseſt. 17. Meesta jõuast, härga sarwest. 18. Inimene on oma õnne sepp. 19. Kahjust wõib kasu tulla. 20. Seisa wankumata oma koha pääl. 21. Elu nõuab kestwust. 22. Inimese terwis on kallis kingitus. 23. Lootusetäht sinu elu walgustaja. 24. Anus tahtmine saab alati lõpuliku wõidu.

Ühe tuntud Eesti kirjaniku — kes enesele J. Saar warjunimeks wõtnud — **algupäralised unduisjutud:**

Õnneotsijad ehk **Rahutumad waimud.**

Hind 25 kop.

Raamatus on järgmised jutud leida: 1. Waeslaps. 2. Peeter Kõla ja Klaara Laurson. 3. Mis on õnn? 4. Armastus. 5. Nende teod käiwad nende järele.

Kuidas sõjas sõditakse. **Jutustus buuride sõjast.**

Hind 25 kop.

L. Penningi järele P. Grünfeldt.

Päälaadu: K. Sööt'i trükikojas Jurjewis, Aleksandri uulitsas nr. 5.

39.43 **Jällemüüjatele kõrged protsendid.**

Praegu ilmus trükist huwitaw uudis:

Sakslaste seltsis Buuri sõjas

Dr. Wolfgang Schiele järele **H. Oras.** — Kirjaniku poolt lubatud tõlge.

Kirjutusepaberil, 344 leheküle paks, **hind 1 rubla.**

Juba kolm aastat on wäikse Buuri rahwa wõrdlemata wahwus ja sündi, ohwrimeelne wabaduse eest wõitlemine terwe maailma tähelepanemist küttestanud ja põnewuses hoidnud. Sest weel praegu, mil Lõuna-Afrikas jälle rahu walitseb, waatawad köitide silmad põnewuse ja huwitusega buuride ja inglaste pääle, et näha saada, kuda asjad nende wahel wiimaks õieti lõpewad. Kuda olud Lõuna-Afrikas sõja-ajal õieti oliwad, kuda sääl õieti wõideldi, kui suur wiletsus ja häda sääl walitses, missuguseid tooreid tegusid inglased sääl tegiwad ja kui ustawalt buurid selleſt kõigest hoolimata oma wabaduse eest köik, mis neil oli, kaalu pääle paniwad, selleſt kõigest pakub meile Dr. Schiele, kes ise kaua aega buuride seltsis inglaste wastu wõitles, ise oma nähtuste järele kõige truumat pilti, sest et ta neid olusid just nõnda kirjeldab, kuda nad oliwad, kuda meie neid aga ei kuulnud, sest et Inglise tsensor sõja ajal midagi niisuguſt läbi ei lasknud. Waimus tõttame ühes Dr. Schielega kaugele Lõuna-Afrikasse ja oleme ise kõigi nende sündmuste tunnistajad. Meie wõitleme ja loodame ühes buuridega ja tunneme ühes nendega ka walu. Raamatu keel on ladus, jutustamise wiis elaw ning tükitaw, nii et me seda raamatut igale ühele soojolt wõime soowitada, kes Buuri rahwaſt aunustab. Saksa keeles on see raamat elawat wastuwõtmist leidnud ja sedasama loodame ka eestlaste poolt.

Tellimise adress: **G. Pihlakas — Tallinnas.** 37.43

Soowitame omast suurest kaubaladust

wärsket kohwi, theed, suhkrut, jahu { sõredat, pehmet, manna, riisi, herneid, tatra, kuura, hirse tangusid, kruupisid, kaeru, komwekkisid, tubakut ja paberossisid tuntud wabrikuteſt, ja kõiksugu **kolonialkaupa.**

Kaupmeestele wõimalikkude hääde tingimistega.

Tellep, Nurk ja Ko.

Sõgiturul.

Kolm auuraha. **Jurjewis, Riia uul. nr. 4,** Kolm auuraha.

K. Vollmer

Jurjewis, Riia uul. nr. 4,

arstiriistade meister, suur kohtri ja koomaarski-riistade ladu ja töötuba Laakmann'i trükikoja kõrwal.

Suur ladu **sideme ja kubemerihmasid** laste ja täiskaswanud inimeste jaoks, keha- ja naba-sidemeid, toetamise-aparatisid. Kunstlised käed ja jalad tehtakse ruttu ja korralikult töö hääduse wastutamise all.

Häid lamba willu ja **willa kraasisid,** köiksugu **lõnga** ja **kanga wärwisid, hääd seebikiwi** soowitab odawa hinnaga

E. Günther'i **enne Martin Böckler'i wärwipood Kaubahoowis nr. 26.**

K. H. Leuzinger

Wiljandis, Tartu uulitsas nr. 3, endises Granberg'i kaupluses, J. Patuse majas,

soowitab wõimalikult odawalt omast ladust kindlasti ehitatud, aga kerge käiguga:

Koorelahutajaid, wõimasinaid, wõipressisid,
Wiljapeksu masinaid rull-laagritega,
Tuulamise masinaid,
Külwimasinaid, Niidumasinaid,
Pöör-, künni- ja seemendamise-atru
ja nende üksikuid jagusid,
Wedru äkleid, Hekslimasinaid,
Hobusega riisumise rehasid,
Detsimal-kaalusid,
Masina õli,
Wee pumpasid ja nende raud torusid
ja muid põllutöö riistu.

Ilma wõistluseta!

Oodatud pehmed lamba willad

on siia jõudnud ja müüb odawalt, ka wõtab **willu ketramiseks** wastu 12 kop. nael.

0 **A. Larm,** Holmi uul. nr. 9.

Terwisehoiu pesu.

Willaseid meester.

Säärikisid,
Säärikuid
ja Sokkisid.

Meesterahwa

Triigipesu
Göpesu
Manshettisid
Kraesid
Maniskaid
Traksisid

Odaw hind!

soowitab wabriku hindadega

S. Kaplan ja Press'i

riietekauplus

Jurjewis, Aleksandri uul. 8.

33 38

Suur talukoht

on hääde tingimistega **müüa.** Ligemat teatust saab sekretär P. Kase käest. Rahukogus kella 10—3 ehk Riia uul. nr. 64 kella 4—5.

Maja ja 2 ehituse platsi

hää kaupluse koha pääl on **müüa.** Küsida Peterburi uul. nr. 94, kella 12—5 p. l. 8

50 rbl. waewatasu

maksan mina sellele, kes minu auru-saewabrikust **ära warastatud rihma** warga jälgede pääle juhatab, et waras kätte saab.

8 **F. Hübbe.**

Noormees Eesti ja Wene keeles ja kirjas oskab, **otsib teenistust** linna ehk maale. Adress selle lehe talitusesse tähe „H“ all üles anda. 9

19. nowembril s. a. kell 10 hom. **müüdakse Rudolf Umblia** III. linnajaos, Kreposti nr. 556, Meltsiweski uulitsas olew **liikumata warandus** ühes säälsamas olewa saeweskiga, siinses rahukohtunikkude kogus,

awalikult enampakkumise teel ära.

Uus saapakauplus

Aleksandri uul. nr. 12, wastu Laatschi õmblusmasinate ladu,

soowitab omas töökojas walmistatud **saapa-kaupa,** nagu: **meesterahwa weesaapaid, gamassisid, kingasid** jne., **naesterahwa riide- ja nahk-saapaid, laste saapaid ja kingi, Peterburi-Amerika gummi galossid igas suuruses. Hinnad wõimalikult odawad. Ka tellimised igasugu saabaste pääle saawad ruttu ja korralikult täidetud.**

Austpaklikult **A. Peipst.**

Tüdruk

õppinud leiwakülpsetaja, **soowib kohta.** Palutakse „Postim.“ talit. tähe „A“ all ära anda.

Tarwitatakse kohe korralikku **masinisti** rehepeksu masina juurde. Kaupa tehtakse pühapäewal 27. okt. Peterburi uul. „Tartu“ wõõrastemaja puhwetis kella 12—2. 9

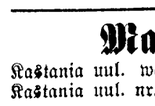
Ühehobuse woorimehe saan

on **müüa** Hobuse uulitsas nr. 1,

Rattmann.

Majad müüa

Kastania uul. wahsali ligidal. Teatust saab Kastania uul. nr. 29, poodist. 42.8

Põrsas on tulnud Pärna uul. nr. 31.

„Taara“

selts tarwitab eine lau a pida mispärast nimetatud seltsi eelseisi kõiki kohasoowijaid palub 6. wembril kell 9 õhtu seltsimaj (Jaama uul. nr. 28) ilmuda tingimisi eelseisusele üles and Wakimine sellsamal õhtul.

Miljonite rööwlite

7. raamat on ilmunud.

8. raamat ilmub hom

Palwekirjasid

ja **tõlkeid** Saksa, Wene ja keeles, kui ka köiksugu **kirjasid** teeb, **majade walitsust** ja **raamatute pidamist** wõtab oma ja toimetab korralikult paraja hinna **J. Thomson** Turu uul. nr. 18, hoo

Kõsterkoolmeistrit

tarwitatakse kohe Eesti **Bugri** asun Nowg. kub., 15 w. Krestsi linnast. Palk 200 küla poolt, lapsi on 50. Palwekirjad s Инспектору нар. уч. въ гор. Ba ja teadustused: kirikuwõõrm. M. Conваг дер. Бугры, чр. гор. Крестцы.

St. Peterburi Jaani kogudu

Jumalateenistused: Pühap. 2 1902. Piiblipüha kell 9 1/2 hom. Eesti jumalateenistus ja lauraahwas (laulud Jutlus: õp. Steinfeld — Teschkowost, kõne õp. R. Kallas.

Kell 11/2 lõunal Saksa keeli jumalateen õp. R. Kallas.

Kell 5 1/2 õhtul Eesti keeli õhtu-jumalateenistus, abiõp. J. Keerig.

Kell 10 hom. Eesti keeli jumalateen (laululeheb) linna misjoni majas (Конно пер. 4.), abiõp. J. Kukk.

Kell 11 1/2 hom. Eesti keeli jumalateen linna waestemajas (Smolna), ajutäitja E. Beckmann.

Kell 2 p. l. Eesti keeli jumalateen Inglise kirikus, Aleksandrowi külas, ajut õp. E. Beckmann.

Kolmap. 30. okt. kell 7 õhtul piiblitund, R. Kallas.

Pühap. 20. okt. kuulutati järg pruutpaarid:

Peeter Tamm, Wõru kr. ja Matrena tonowa Borissowa, Wene usku. Jaan Jakobi p., Wene usku ja Marie Hool, t. Wõru kr. Aleksei Nikolaew, Wene us Liisa Erike, Mihkli t., Dudowa kr.

Surnud: Elisabeth Oksel, Rakwer 30 a. w., Liisa Saffran, Jüri lesk, Haa kr. 57 a. w., Mai Bergmann, Rakwere a. w., Maria Poslawskaja, lesk, 45 a. w., Maria Wilhelmina Grek, Johanne 9 aast. wana.

Rahapaberid ja rahahinna

Peterburis, 23. oktobril 1902.

10	Inglise naelsterlingi. .	93 rbl.	8
100	Saksa marka	46 „	9
100	Prantsuse franki . . .	37 „	4

		Panka müües.	
4	pr. riigirent a. 1894. . .	97	
4 1/2	pr. sisem. laen a. 1893. .	100	
3 1/2	pr. mõisnik. põllup. pantk.	89 1/8	
3 8/10	pr. „ „ „ „	95	
5	pr. I. wõidulaen a. 1864.	477	
5	pr. II. „ a. 1866.	358	
5	pr. mõisn. panga wõidul.	288 1/2	
4 1/2	pr. Peterb. hüpot. seltsi pantk.	93 3/4	
4 1/2	pr. Moskwa „ „ „	94 1/8	
4 1/2	pr. Bess.-Tauria „ „	93 1/4	
4 1/2	pr. Tuula „ „	93 7/8	
4 1/2	pr. Harkowi põllup. „	94 1/8	
4 1/2	pr. Wilna „ „	93 3/4	
5	pr. Tiflisi „ „	89 3/8	
4 1/2	pr. Tiflisi „ „	84 5/8	
4 1/2	pr. Hersoni „ „	93 3/4	
4 1/2	pr. Doni „ „	93 7/8	
4 1/2	pr. Kiiewi „ „	94 1/8	
4 1/2	pr. Poltawa „ „	93 7/8	
	Kitsarõõpl. raudtee obligat.	—	

Riias, 23. oktobril 1902.

5	pr. Riia hüp. s. pantk. wan.	100	
5	pr. Riia „ „ uued	100 1/4	
4 1/2	pr. Riia „ „	94 3/4	
5	pr. Liiwim. linn. hüp. s. pantk.	100	
4 1/2	pr. Kuram. „ „ „ „	—	
4 1/2	pr. Liiwim. mõisn. Kred. „	98	
4	pr. „ „ „ „	88 1/2	
4 1/2	pr. Kuram. „ „ „	99 1/2	

Tallinnas, 23. oktobril 1902.

5	pr. Tallinna immob. pantk.	100	
4 1/2	pr. Tall. linnalaenu pantk.	95	
4	pr. Eestim. „ „ „	88	
4 1/2	pr. „ „ „ „	99 1/2	

Печатать разрѣшено. — Юрьевъ, 25 Октября 1902 г. — Дозволено цензурою. — Trükitud „Postimehe“ — K. Wõisson'i — trükikojas.